SERIE NOUĂ - 1632 • ANUL LXV • 29 DECEMBRIE 2022 • 16 PAGINI • 3,5 LEI Nr. 52 (3382)

magazin

www.magazin.ro
E-mail: redactia.revistamagazin@yahoo.com • redactia.revistamagazin@gmail.com • WhatsApp: 0722.625.622

Următoarea apariție, joi 5 ianuarie 2023

SPECIAL

SĂPTĂMÂNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

Urăm tuturor cititorilor și colaboratorilor noștri un An Nou fericit, cu noroc și cu sănătate!

La mulți ani! 2023

Revelionul descoperirilor

Cele mai aprige dueluri din ograda științei

Cărările misterioase ale unei capodopere

Vitrina cu nestemate: regele mineralelor

Omul care a ratat cea mai mare afacere a vieții

Universitățile lumii

HOROSCOP 2023

Parfum irezistibil... de vrăjitoare

Studii bizare care au eșuat lamentabil

5 948427 000188 52

Biblioteca Județeană MUREȘ

Incognito în labirintul de la Versailles

Faimosul palat ce reprezintă unul dintre simbolurile regalității franceze ascunde și nenumărate povești, mai mult sau mai puțin amuzante, veridice sau nu. Pentru toate gusturile.

Nu puține se referă la cel supranumit Regele Soare, faimosul și extravagantul Ludovic al XIV-lea, a cărui strălucire divinizată de obedienții săi supuși din anturaj se pare că pălește până la a se șterge, atunci când vine vorba despre elementara preocupare cotidiană: igiena personală!

Prescripție medicală pentru baia cea regală

Se spune că Ludovic al XIV-lea a făcut prima baie la solicitarea medicului său, Fagon. O recomandare „sub acoperire", baie prescrisă ca remediu, un concept inovator în secolul al XVII-lea. Constrâns prin intermediul acestei prescripții medicale, regele ar fi procedat astfel, fără prea mare tragere de inimă.

Ulterior, Fagon i-ar fi prescris suveranului să facă băi frecvente din același motiv: îi va face bine la sănătate. De fapt,

cum se desfășura o baie regală? Într-un mod destul de asemănător cu cele din timpul nostru, numai că Regele Soare se spăla în dormitor.

Era de fapt singura baie personală (pe lângă cele... două toalete comune) din imensul palat ce găzduia peste 3.000 de curteni! O cadă plasată în iatacul regal era umplută cu apă și, rețelele interioare de apă din palat nefiind atunci generalizate, existau responsabili cu alimentarea băii.

Se pare însă că un motiv complet diferit, la fel de legitim, l-a determinat pe Fagon să-l sfătuiască pe Ludovic al XIV-lea să se spele: regele Franței avea un miros corporal înțepător, dezagreabil pentru oaspeții săi.

Însăși marchiza de Montespan, metresa preferată a suveranului, era tulburată de emanațiile „particulare" ale trupului acestuia, însă a găsit o soluție simplă: se parfuma excesiv, în mod repetat, pentru a acoperi mirosul ilustrului său iubit.

Gura târgului regal pretinde însă că, dimpotrivă, regele s-ar fi separat de Madame de Montespan din cauza mirosului ei. Regele Soare ar fi descoperit că preferata lui nu mirosea a trandafiri în fiecare seară. În fine, probleme de alcov, ce nu pot fi confirmate oricât ne-am sili să deslușim realitatea iscodită prin gaura cheii...

Cum să te speli cu cârpe uscate

Zvonurile anecdotice trebuie luate ca atare, dar adevărul este că, la vremea aceea nobilii nu luau în considerare nicio clipă să poată intra în contact cu o picătură de apă. O adevărată dezonoare!

Cum să ne imaginăm că regele Ludovic al XIV-lea a așteptat până la bătrânețe să facă prima baie și să fie atent la igienă?! Situația descrisă pare de necrezut astăzi, dar are o explicație complexă.

Aproape divinizată în Evul Mediu, când igiena era un semn de putere și bogăție, apa era temută la Curtea Regelui Soare. Motivul este oarecum logic: situația sănătății. Apa era înfricoșătoare, considerată un vector de boală, deoarece Europa era devastată de ciumă. Pentru a evita orice formă de contaminare, contactul cu apa era interzis. Această neîncredere limita astfel în mod formal frecvența băilor, atât pentru cei săraci, cât și pentru bogați.

Nu ar fi deci chiar de mirare că la vremea respectivă, în mediul nobiliar, nu trebuia să fii neapărat curat, ci să miroși bine. Prin urmare, era necesară spălarea, eventual, doar a suprafețelor trupești cu adevărat vizibile.

Iluștrii curteni se mulțumeau să se stropească din belșug cu parfum, să camufleze mirosurile „colaterale", presupusa igienă făcându-se prin toaleta uscată, folosind cârpe parfumate. Din acest motiv, unele legende pretind că momentul de reală strălucire pentru Regele Soare ar fi fost faimoasa baie unică a acestuia.

Lucru greu de crezut, și nu neapărat fiindcă vorbim despre un mare suveran din epoca medievală, ci măcar pentru faptul că acesta, adept sau nu al spălatului cu apă, a fost totuși un precursor al introducerii săpunului în Franța.

Regele Soare promovează săpunul

Este important să spunem că săpunul nu a fost inventat de supușii lui Ludovic

al XIV-lea, cele mai vechi popoare folosindu-l sub diverse forme. Producerea sa este una dintre cele mai vechi industrii.

În Antichitate, a fost folosit pe scară largă. În timpul săpăturilor din Pompei, cercetătorii au descoperit existența unei fabrici de săpun, formată din șase cuve de piatră folosite pentru a face detergenți, o sobă și unelte.

De asemenea, s-a găsit săpun perfect conservat. La vremea aceea era preparat din grăsime de capră și cenușă albă de mesteacăn. Abia în secolul al VIII-lea, grăsimea animală a lăsat locul uleiului de măsline, care avea să fie decisiv pentru viitorul produsului. Deci, dacă Ludovic al XIV-lea și curtea lui l-au folosit foarte puțin, nu este pentru că nu ar fi existat!

Ascensiunea săpunului în Franța se datorează Regelui Soare, în mod paradoxal, cel cu reputația de a fi făcut o singură baie în viața sa. Industria respectivă a luat amploare în Europa secolului al XVII-lea, motiv pentru care prim-ministrul Colbert a ținut să o dezvolte în Franța. Însă fabricarea săpunului a fost răspândită datorită unui mic oraș din Italia numit Savona.

Câteva alte orașe italiene au urmat exemplul, iar Colbert a trecut și el la treabă. Cu o condiție: muncitorii angajați și produsele folosite să fie franceze, nucleul activității fiind Toulon (celebrul „100% made in France" era deja la modă!).

Ludovic al XIV-lea i s-a alăturat ministrului său, emițând un decret prin care oferea monopolul manufacturii lui Sieur Pierre Rigat, la 11 martie 1666, în condițiile cerute de Colbert.

Totuși regele a avut meritul de a se implica de la înălțimea jilțului său și în eliminarea fraudei ce amenința industria franceză a săpunului, stăvilind totodată producția inițială, care a fost de proastă calitate. Ulterior însă, faimosul Savon de Marseille a cucerit piața, în ciuda puternicei concurențe italiene și spaniole.

De la o pânză, la spațiu de rendez-vous

Unii istorici susțin că Palatul Versailles a ascuns, sub o splendoare aparentă, adevăratul chip al claselor superioare care au locuit acolo, preocupate în primul rând de propria „fațadă". Acest lucru nu înseamnă însă că încăperile pentru toaletă lipseau din impunătorul edificiu.

Dimpotrivă, erau foarte numeroase și bogat decorate cu decorațiuni în aur, argint și fildeș, doar că... nu au fost aproape niciodată folosite. Patul regelui, de exemplu, era o adevărată operă de artă: lucrat în argint fin cizelat și aurit, reprezintă unul dintre puținele articole legate de igiena personală care au fost folosite (din fericire!). În principiu, nobilii vremii nu se spălau aproape niciodată, toaletele confortabile în clădire ajungând doar să umple spațiul cu lucrări decorative măiestre.

Să reamintim însă că denumirea de „toaletă" provine de la o cârpă mică, foarte fină („toile", în limba franceză), care în Evul Mediu era folosită pentru a împacheta hainele și a le proteja de insecte și praf. În astfel de pânze erau puse obiecte diverse, în special cele de care femeia avea nevoie pentru a-și înfrumuseța fața și a-și ajusta coafura.

Toaletele erau așezate în fiecare seară în noptiere, apoi desfășurate dimineața. Aceste țesături luxoase erau numite astfel în secolul al XVI-lea. În secolul al XVII-lea, sensul cuvântului s-a lărgit, pentru a defini toate obiectele garniturii. Abia un veac mai târziu, termenul desemna și piesa de mobilier pe care se așeza tot necesarul cosmetic; astăzi se numește „masă de toaletă".

Atunci însă, doamnele din înalta societate foloseau cuvântul cu sens dublu: spațiu rezervat pentru curățenia personală (intimă), dar și un fel de loc special, unde făceau schimb de bilețele de amor, unde programau întâlniri oficiale, dar își primeau și iubiții!...

Săptămânalul „Magazin" este editat de
CASA EDITORIALĂ „MAGAZIN" S.R.L.
magazin
Înmatriculată la Oficiul Registrului Comerțului București sub nr. J/40/2623/1991 din 8 mai 1991. Adresa: București sector 1, Piața Presei Libere nr.1, corp C3, etaj 1, cam. 49-52, cod 013701.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:
ECATERINA BĂTRÂNEANU
Președintă
GEORGE CUȘNARENCU
Administrator
NICUȘOR DINCĂ – Administrator

ISSN 0258-1523

REDACȚIA: Telefon: 021.317.89.65
Irina Stoica, Gabriel Tudor, Ionel Cojocaru, Adrian-Nicolae Popescu

Responsabil de număr: Ionel Cojocaru
Secretar de redacție: Gabriela Nițu
PUBLICITATE: Tel.: 0722.625.622
DIFUZARE: Tel.: 021.317.89.65
E-mail: redactia.revistamagazin@yahoo.com
Nicușor Dincă (director) – 0722.625.622, Simion Ionescu
FINANCIAR-CONTABIL:
Cont: RO74 BACX 0000 0030 0016 0000 (LEI)
Unicredit Bank S.A. – Sucursala Panduri
Cont: RO24 RNCB 0072 0496 8985 0001
B.C.R. – Sector 1, București

COLEGIUL DE REDACȚIE:
ECATERINA BĂTRÂNEANU
Președintă a Consiliului de Administrație
Tel.: 021.317.89.65
E-mail: redactia.revistamagazin@yahoo.com
GEORGE CUȘNARENCU
Redactor-șef
ADRIAN HOAJĂ, MELANIA CONSTANTINIU

Cititorii din străinătate se pot abona prin Casa Editorială „Magazin" S.R.L. Piața Presei Libere nr.1, sector 1, corp C3, etaj 1, cam. 49-52, sector 1, București, România
Tel.: 021.317.89.65
E-mail: redactia.revistamagazin@yahoo.com

Redactorii semnatari ai articolelor publicate în revistă sunt direct răspunzători, material și din punct de vedere juridic, pentru exactitatea și corectitudinea celor relatate. Revista își declină orice responsabilitate.

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
„MAGAZIN"
Gabriela Nițu, Rodica Nițu
Tiparul: TIPOART IDEA STUDIO S.R.L.

Cele mai aprige dueluri din ograda științei

Dezbaterile și dezacordurile au un loc consacrat în sălile descoperirilor științifice – din simplul motiv că alimentează aceste descoperiri. Totuși, ele au tendința de a crea ostilitate între oamenii de știință.

Fie că au lucrat prea îndeaproape la același proiect, că au teorii concurente despre un anumit fenomen sau pur și simplu că nu se plac unii pe alții ca oameni, există o istorie bogată de dușmănii josnice și murdare în comunitatea științifică. Această listă documentează unele dintre cele mai aprige (și mai amuzante) dușmănii din istoria științei.

Unii dintre savanții enumerați aici literalmente nu puteau sta în aceeași cameră unul cu celălalt și s-au luptat aprig până la moarte. Alții au găsit reconcilierea și uneori chiar pacea (forțată). Vă prezentăm câteva dintre ostilitățile create în jurul unora dintre cele mai cunoscute teorii științifice.

Nikola Tesla vs. Thomas Edison

Se pare că faimosul inventator Thomas Edison nu era altceva decât un nemernic răzbunător. Cel puțin dacă ai fi fost colegul său, Nikola Tesla, probabil ai fi crezut asta. Edison a investit o mare parte din timpul, energia și banii săi în

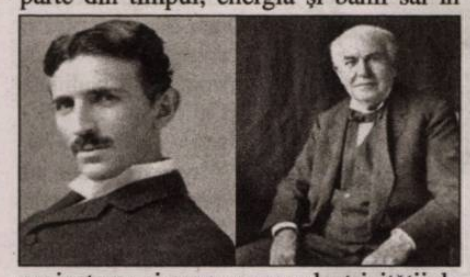

proiectarea și promovarea electricității de curent continuu (DC).

Tesla, pe de altă parte, a fost un mare susținător al curentului electric alternativ (AC). De fapt, curentul alternativ era superior curentului continuu la aproape toate nivelurile. Era mai puternic și putea funcționa pe distanțe mult mai mari decât curentul continuu.

Edison, în loc să i se alăture lui Tesla conceptului de curent alternativ, a cheltuit mii de dolari într-o campanie de sabotare și discreditare a fostului său angajat. Și a fost o campanie destul de eficientă: Tesla nu a câștigat niciodată un premiu Nobel pentru cercetările sale și a avut dificultăți în a găsi finanțarea necesară pentru a-și efectua cercetările. A murit aproape falit, cu numele și multe dintre invențiile sale geniale ruinate.

Othniel Charles Marsh vs. Edward Drinker Cope

Edward Drinker Cope și Othniel Charles Marsh au fost paleontologi măcinați de o dușmănie atât de legendară încât a avut două nume popularizate: „Războaiele oaselor” și „Marea goană după dinozauri”. Practic, Cope, un om cu posibilități financiare deosebite, care lucra la Academia de Științe Naturale din Philadelphia, și Marsh, un tip modest, care lucra la Muzeul Peabody din Yale, s-au aflat într-o cursă fără menajamente pentru a descoperi cele mai multe specimene

noi de dinozauri. Cei doi s-au denigrat reciproc în public și există rapoarte care arată că echipele lor s-au bătut violent. Există, de asemenea, înregistrări ale celor doi care au aruncat în aer situri arheologice cu dinamită după ce și-au încheiat activitatea, pentru a împiedica inamicul să facă alte descoperiri în acel loc.

De asemenea, pentru a obține un avantaj față de concurență, cei doi au redenumit în mod repetat specimene pentru a-și mări numărul de „descoperiri”. De exemplu, au „descoperit” aceeași fosilă de Uintatherium de aproximativ 20 de ori, dându-i un nume diferit la fiecare redescoperire.

Chiar dacă cei doi au distrus tone de situri și materiale paleontologice și s-au făcut de râs unul pe altul, volumul mare de specimene pe care cursa lor le-a scos la iveală a făcut din „Războaiele oaselor” o perioadă de intense progrese în domeniul paleontologiei.

Ignaz Semmelweis vs. Charles Meigs

Atunci când un medic vienez pe nume Ignaz Semmelweis a propus ca medicii să se spele pe mâini înainte de nașterea copiilor, ca o potențială soluție la problema mortalității infantile incredibil de ridicate, a fost întâmpinat cu o reacție virulentă din partea colegilor săi.

Un medic pe nume Charles Meigs a rezumat poziția comunității medicale folosind o logică dezarmantă: medicii erau domni, iar „mâinile domnilor sunt întotdeauna curate”. Meigs, în colaborare cu șeful maternității din Viena, a reușit chiar

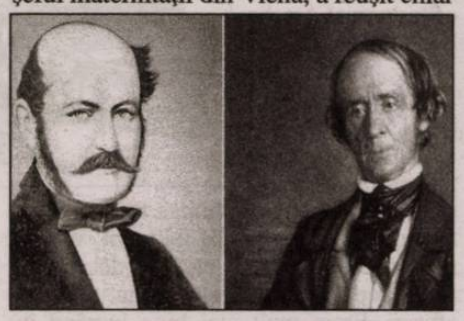

să-i impună lui Semmelweis interdicția de a mai profesa.

Deși a continuat să încerce să își răspândească descoperirile după ce a fost concediat, Semmelweis nu a făcut prea multe progrese la Viena. De fapt, medicii care anterior subscriseseră la unele măsuri de igienă au încetat să mai facă acest lucru, iar rata mortalității infantile s-a triplat. Igiena a revenit între preocupările medicale abia după ce Louis Pasteur a demonstrat existența microbilor, aproape două decenii mai târziu.

Oamenii de știință francezi vs. oamenii de știință americani

Pe 13 decembrie 1985, Institutul Pasteur din Paris a dat în judecată guvernul Statelor Unite, cercetătorii francezi, conduși de dr. Luc Montagnier, afirmând că ei fuseseră primii care au descoperit cauza virusului SIDA (identificat pentru prima oară în 1981), iar o echipă americană condusă de dr. Robert Gallo de la Institutul Național de Cancer le furase descoperirea.

Procesul a venit ca urmare a unei bătălii prelungite și acerbe între cele două echipe de cercetători pentru a afla cine ar trebui să primească drepturile de brevet asupra procedurii de detectare a anticorpilor virusului SIDA în sânge. Pentru ambele părți, brevetul reprezenta o recunoaștere simbolică a descoperirii virusu-

lui, astfel încât, în loc să avanseze în diagnosticarea și tratarea oamenilor sau să lucreze la un vaccin în lumina cercetării, cele două părți au decis să ducă o luptă prelungită pentru glorie, una împotriva celeilalte.

În 1987, președinții de atunci, Ronald Reagan și Jacques Chirac, au intervenit și au forțat cele două părți să accepte recunoașterea comună a descoperirii.

Craig Venter vs. Francis Collins

În 1998, un escroc genial, cu pretenții de savant, pe nume Craig Venter a fondat Institutul pentru Cercetare Genomică

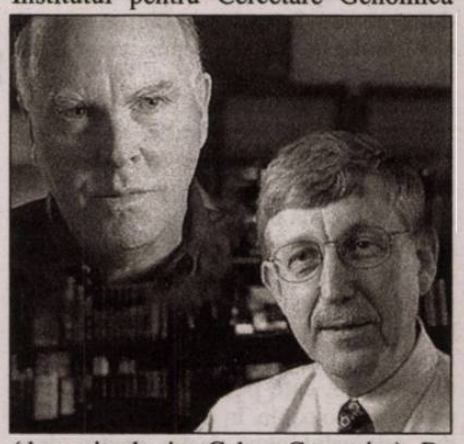

(denumit ulterior Celera Genomics). De ce era Craig Venter un escroc?

Pentru că a fondat Institutul după ce a contestat public Proiectul Genomului Uman, finanțat de guvern, despre care credea că durează prea mult pentru a face treaba. Acest lucru a declanșat o întrecere de tip feudal între Venter și Francis Collins, șeful Proiectului Genomului Uman.

Cele două grupuri au cartografiat febril timp de câțiva ani, dar, în cele din urmă, cursa pentru secvențierea genomului s-a încheiat destul de amiabil – ambele părți au anunțat că au finalizat secvențierea genomului uman pe 26 iunie 2000. Ulterior, președintele de atunci Bill Clinton și premierul britanic Tony Blair au declarat că această cursă s-a încheiat și că „ambele părți au câștigat”.

Charles Darwin vs. Richard Owen

În zilele noastre, ne gândim la Charles Darwin ca fiind părintele teoriei evoluției. În realitate, însă, el a fost probabil mai

degrabă un co-părinte al ideii. În același timp în care Darwin avea revelația originii speciilor, un om de știință pe nume Richard Owen trăgea concluzii similare (unii chiar îi atribuie lui Owen meritul de a fi ajuns primul la această teorie).

Cu toate acestea, Darwin a publicat teoria înaintea lui Owen, fără să-i acorde acestuia vreun credit. Acest lucru l-a înfuriat pe Owen, iar ceea ce a urmat a fost practic o campanie săptămânală de defăimare între cei doi oameni de știință, incluzând scrierea de articole în care ei se denigrau reciproc în ziare și desenarea de caricaturi hazlii.

Cu toate acestea, Owen nu s-a limitat să-l calomnieze pe Darwin. O parte din răzbunarea sa a implicat și discreditarea teoriei evoluției – o teorie la a cărei creare contribuise și el. Ca urmare a acestor scandaluri, Owen și-a ruinat propria reputație și le-a oferit anti-evoluționiștilor un uriaș atu.

Donald Johanson vs. Richard Leakey

În 1981, paleoantropologii Donald Johanson și Richard Leakey au avut o ceartă publică de proporții, în cadrul unei emisiuni de televiziune. Motivul? Opiniile lor despre evoluția umană. În esență, ei nu erau de acord dacă un specimen fosil cunoscut sub numele de „Lucy” reprezenta sau nu punctul de origine definitiv al lui Homo sapiens.

Johanson, cel care descoperise fosilele lui Lucy, susținea că aceasta era bipedă și reprezenta piatra de temelie a isto-

riei umane, fiind așadar cel mai vechi strămoș cunoscut al nostru.

Leakey nu era deloc de acord cu asta. Conflictul mocnise de-a lungul anilor 1970, apoi, a avut loc explozia din 1981, în direct la televizor. Astăzi, însă, cei doi paleoantropologi rivali sunt în termeni mai buni. S-au reîntâlnit pe scenă în 2011 și au reparat ruptura de 30 de ani.

Omul care a ratat cea mai mare afacere a vieții

Când spui astăzi Apple, compania californiană numărul unu pe piața IT (computere, laptopuri, telefoane mobile, tablete) spui automat numele celor doi Steve, Steve Jobs (între timp decedat în 2011, în urma unui cancer pancreatic) și Steve Wozniak, fondatorii Apple Computer pe 1 aprilie 1976, de Ziua păcălelilor.

Povestea tristă a lui Ron Wayne

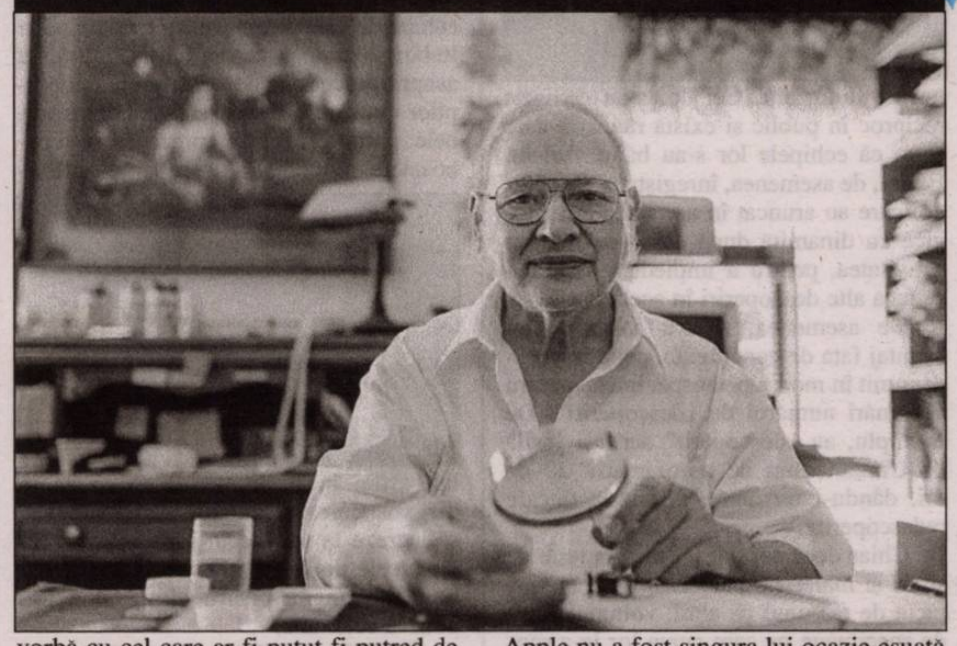

Ceea ce nu se știe, este că a existat și un al treilea cofondator al companiei, pe nume Ronald Wayne. El a dat cu piciorul unei afaceri care astăzi i-ar fi adus o avere uriașă!

Ron a crezut că poate intra în lumea bussinesului, mizând la un moment dat, pe o afacere cu mașini mecanice de jucat, din care credea că se pot face bani frumoși.

Numai că afacerea a dat faliment. Dezamăgit, Ron Wayne căuta cu disperare o altă oportunitate de afacere.

Wayne avea experiență în jocuri video și în domeniul aerospațial, motiv pentru care a fost contactat de Steve Jobs care i-a spus: „Uite ce este. Vom înființa o companie. Eu și Woz am avea 45 la sută fiecare, iar tu ai avea 10 la sută ca departajare", după cum își amintește Wayne.

Cu cei 10 la sută părți sociale, Wayne ar fi arbitrat orice dispută dintre cei doi Steve. Dar îi era teamă că băieții care aveau jumătate din vârsta lui, „erau atât de lipsiți de cunoștințe în afaceri și atât de lipsiți de bunuri, încât creditorii ar fi venit peste el dacă lucrurile ar fi mers prost pentru companie". „Vreau să spun, Jobs și Woz nu aveau nici măcar două parale pentru țigări. Eu aveam o casă, aveam o mașină, aveam un cont curent – eram accesibil".

Așa că Wayne a făcut cel mai prost pas din viața lui: la două săptămâni de la semnarea actului de înființarea companiei *Apple Computers* pentru care deja concepuse un logo, Ron s-a retras din afacere, vânzând celor doi Steve partea de 10 la sută pentru suma de 800 dolari (echivalentul a 3.810 dolari în 2021). Dacă n-ar fi făcut acest pas, Ron Wayne s-ar fi numărat printre cei mai bogați 15 oameni din lume, partea lui de 10 la sută valorând azi 100 miliarde de dolari.

Un jurnalist a reușit acum patru ani să descopere locul în care trăiește, stând de vorbă cu cel care ar fi putut fi putred de bogat, despre firma căreia i-a dat cu piciorul, despre hobby-urile sale. Așa a aflat că Wayne nu a deținut niciodată niciun produs Apple. Abia în 2015 și-a cumpărat primul computer, un... Dell.

În schimb, acum, la 88 de ani, pensionat de stat, locuind într-o rulotă undeva în deșert, în Pahrump, o localitate obscură la 100 de kilometri de Las Vegas, Nevada, își suplimentează cecul guvernamental lunar, vânzând „timbre și monede rare", după ce ani întregi a proiectat mașini electronice de joc și a achiziționat arme de colecție.

Referitor la pasul neinspirat de a se retrage din compania Apple, Wayne explica reporterului: „Știam, de asemenea, că stau în umbra unor giganți și, ca rezultat, știam că nu voi avea niciodată un produs al meu de dezvoltat".

Wayne are, după cum mărturisea, un singur regret. Nu că a ieșit din combinația cu Apple, ci pentru că documentul fondator al companiei Apple de pe peretele camerei lui, care poartă și semnătura sa este doar... o copie. În anii 1990, el a vândut originalul unui dealer pentru doar 500 de dolari. Numai că, în 2011, originalul a fost licitat pentru 1,3 milioane de dolari. Alt pas neinspirat.

Principala lui distracție este să joace câțiva bănuți la *sloturi* în primele ore ale dimineții. Deține o duzină de brevete, dar nu a avut niciodată suficient capital pentru a face bani din oricare dintre ele.

Ron Wayne alături de cei doi Steve

Apple nu a fost singura lui ocazie eșuată de a da marea lovitură: „Au fost cel puțin șase ocazii în viața mea când am crezut cu adevărat că am dat lovitura", spune Wayne, „când m-am gândit „gata, am o invenție aici care îmi va aduce o avere". Și de șase ori s-a ales praful".

Radiografia unui ghinionist

Din biografia lui, presărată cu eșecuri și întâmplări păguboase, am reținut că Ronald Wayne s-a pregătit ca desenator tehnic la School of Industrial Art din New York, dar în 1956, la vârsta de 22 de ani, s-a mutat în California. În 1971, Wayne a început prima sa afacere, o companie care vindea mașini electronice de joc care a dat faliment, Wayne recunoscând în 2014 că „am descoperit foarte repede că nu aveam nicio treabă în afaceri. Eram mult mai bine lucrând în inginerie".

În 1976, Ron care lucra pentru firma Atari, ocupându-se de sistemul de documentare, s-a întâlnit pentru prima oară cu Steve Jobs și au discutat despre designul computerelor și viitorul industriei. În conversația de două ore care a urmat despre tehnologie și afaceri, Jobs i-a propus lui Ron să facă parte din viitoarea companie *Apple*.

Jobs și-a asigurat o linie de credit de 15.000 dolari pentru a cumpăra materiale cu care să producă primul computer *Apple* pentru firma *The Byte Shop* recunoscută pentru reputația de rău platnic. Acest lucru i-a produs lui Wayne o mare îngrijorare pentru viitorul său. Spre deosebire de Jobs și Wozniak, atunci în vârstă de 21 și 25 de ani, Wayne avea bunuri personale pe care potențialii creditori le puteau confisca.

Primul logo al firmei Apple conceput de Ronald Wayne

Mai mult, pasiunea lui era ingineria originală a produselor și aparatelor de joc electronice, și nu sistemele de documentare, o muncă pe care Jobs și Wozniak i-o propusese la *Apple*. Considerând că „stă în umbra giganților" și evitând riscul financiar, Wayne a hotărât să părăsească *Apple* la două săptămâni după ce semnase documentul care a creat oficial *Apple*. Steve Wozniak declara într-un interviu că Wayne a părăsit compania după câteva luni, de parcă asta mai conta. După 40 de ani, Wayne spunea că nu regretă că și-a vândut partea din companie, deoarece a luat „cea mai bună decizie cu informațiile disponibile la momentul respectiv", în sensul că Apple „putea avea succes, dar în același timp „existau denivelări semnificative pe parcurs" și el nu putea risca. Realitatea a spus cu totul altceva. Luase cea mai proastă decizie.

Deși *Apple* a ajuns la un moment dat să devină cea mai valoroasă companie din lume, el a spus că, având în vedere stresul de a rămâne cu *Apple*, el ar fi devenit „cel mai bogat om din cimitir".

Jobs a încercat să-l convingă să se întoarcă, dar Wayne a rămas la Atari până în 1978, când s-a alăturat Laboratorului Național Lawrence Livermore lucrând mai târziu pentru o companie de electronice din Salinas, California. La sfârșitul anilor 1970, Wayne a condus un magazin de timbre în Milpitas, California, dar doar pentru o scurtă perioadă de timp, pentru că, după o serie de spargeri, și-a mutat afacerea cu timbre la el acasă. În jurul anului 2004, în vârstă de 70 de ani, Wayne susține că i-au fost furate economiile vieții, pe care le-a păstrat într-o cutie de valori în propria casă. Printre activele pe care le deținea se numărau 145 de uncii de aur (valorând aproximativ 247.000 dolari în noiembrie 2022) și monede de argint în valoare de 3.000 dolari; metalele prețioase care nu au fost recuperate niciodată.

Pentru a acoperi cheltuielile, Wayne a fost obligat să-și vândă casa și să se retragă într-un parc de rulote din Pahrump, Nevada, unde vinde timbre și monede rare. Ulterior a vândut vechile suveniruri *Apple* ca să-și plătească facturile. Aceasta este radiografia unui ghinionist sadea!

Pagină realizată de **GEORGE CUȘNARENCU**

Doamnele, „strălucitoare diamante"

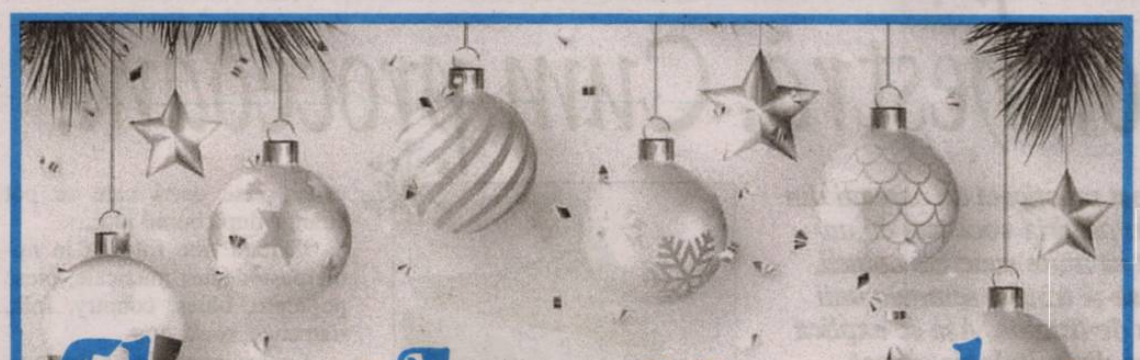

Clepsidra timpului

Suntem în plină euforie a Sărbătorilor, experimentăm arta fericirii alături de cei dragi și privim cu emoție Clepsidra timpului, care ne anunță apropierea hotarului dintre ani. Ne despărțim de un an al crizelor, cu speranța unui 2023 mai bun. E timpul când ne contabilizăm succesele și eșecurile. Stabilim câtă valoare au avut ultimele 365 de zile pentru fiecare dintre noi și gândim viitorul, gândim clipele noului an. Învățăm să nu le irosim și să dăm valoare și strălucire fiecărei clipe!

Vitrina cu nestemate:

REGELE MINERALELOR

În „Le Spectacle du Monde", Juliette Haudry nota o veritabilă definiție a celui mai prețios cristal: „diamantul este, incontestabil, regele mineralelor. El reprezintă tot ce poate fi mai dur, mai strălucitor, mai rar, mai prețios, mai râvnit". Aceste cuvinte prefațau cea mai cuprinzătoare expoziție consacrată diamantelor, deschisă în Galeria de Mineralogie a Muzeului Național de Istorie Naturală din Paris.

Elizabeth purtând diamantul Taylor-Burton

Au fost prezentate la acea expoziție patru sute de bijuterii rare, care au aparținut sau încă aparțin trezoreriilor regale, unor staruri celebre, muzeelor sau marilor case de bijuterii.

Străluceau aici, aduse de la Luvru celebrul diamant Sancy, cel care fusese purtat până la moarte de ducele Burgundiei, Carol Temerarul, alături de broșa cu un diamant oval, mare, a Eugeniei, împărăteasa Franței. Mai putea fi admirat diamantul Pașa, care

Centenary

i-a aparținut lui Faruk, ultimul rege al Egiptului.

Bijuteriile marilor moguli și cele din fabuloasele tezaure ale rajahilor indieni iradiau o frumusețe policromă luxuriantă. Străluceau, de asemenea, diamantul Taylor-Burton, o lacrimă uriașă de 69 ct, dăruit în 1969 de Richard Burton soției sale, Elizabeth Taylor, vândut de ea după divorț. Sau, splendidul Excelsior de 340 ct, provenit dintr-un cristal brut de 972 ct din Africa de Sud.

Puteau fi admirate și câteva coroane care au aparținut regilor Portugaliei, una dintre ele având încrustată o enormă piatră transparentă, fațetată, de 1680 ct, descoperită în Brazilia în 1740 și denumită Braganca, după numele fostei dinastii domnitoare. Considerată timp de secole diamant, nestemata s-a dovedit a fi un minunat topaz incolor.

Născut, după cele mai noi cercetări, acum trei miliarde de ani, odată cu Terra, diamantul este unica piatră prețioasă ce are în compoziția sa un singur element chimic, carbonul. Extrema duritate și transparența perfectă a cristalelor de diamant se datorează așezării atomilor de carbon într-o structură cubică extrem de regulată, în care între atomi se exercită forțe de legătură uriașe, de neînvins. Astfel de legături au putut lua naștere în adâncurile planetei sub acțiunea unor presiuni și temperaturi foarte mari. Determinările făcute cu ajutorul izotopilor radioactivi de neodim și samariu au demonstrat că majoritatea diamantelor s-au format acum două-trei miliarde de ani.

În India antică diamantele erau folosite încă de la sfârșitul mileniului al II-lea î.Hr.

Până în secolul al XVIII-lea, când au fost descoperite diamantele braziliene, India a fost unica sursă de diamante din lume. De aici, în mileniul I î.Hr., ele au ajuns în Persia, Egipt, Grecia, Italia. De la greci provine cuvântul „diamant", derivat din „adamas", „invincibil". În miturile grecești diamantul era piatra zeului Hades, stăpânul infernului.

Romanii, în perioada de apogeu a imperiului lor, erau ahtiați după lux, iar acesta nu putea fi conceput fără diamante.

În Antichitate și apoi în Evul Mediu, diamantele au fost înconjurate de nenumărate legende. Li s-au atribuit chiar puteri miraculoase. Protector, în special, al celor născuți în zodia Leului și a Berbecului, potrivit scrierilor medievale despre pietre, diamantul era prescris pentru tratarea tuturor bolilor. Unii medici considerau că pentru vindecare era suficient să porți un diamant.

Sărind peste secole ajungem în anul 1988, când consorțiul sud-african De Beers, care controlează piața mondială a diamantelor urma să sărbătorească jubileul de 100 de ani de la înființare. S-a hotărât ca simbolul centenarului să fie o piatră reprezentativă prin frumusețea ei. Cu câțiva ani în urmă, în mina Premier din Africa de Sud s-a găsit un diamant uriaș, brut de 599 de carate (aproape 120 g). Piatra i-a fost încredințată spre tăiere lui Gabi Tolkowsky. După trei ani de lucru a obținut o splendidă „lacrimă" de 273,85 ct, cu 247 de fațete, care a primit numele de Centenary: o capodoperă a giuvaiergiei moderne, care îmbină perfecțiunea naturală a cristalului cu perfecțiunea artistică a șlefuirii.

Potrivit Institutului American de Gemologie există în prezent în lume 303 diamante care pot fi calificate drept excepționale prin mărime, strălucire și culoare. Dar cine poate ști cu exactitate câte pietre superbe stau ferecate în tezaurele secrete ale unor suverani de pe toate continentele, în fișetele băncilor, ori în seifurile posesorilor neștiuți?

Stil, finețe, feminitate

Ținutele speciale pe care le veți adopta în zilele și serile de sărbătoare ce marchează sfârșitul de an vor sublinia, ca de fiecare dată, stilul, finețea, prestanța și feminitatea care vă definesc. Dacă aveți unele ezitări privind cele mai inspirate ținute, vă putem spune că faimoasa rochie neagră „Chanel" figurează printre tendințele sezonului. Ultramodernă, rochia neagră, cu talie marcată, poate fi purtată cu botine aurii sau argintii, accentuând astfel momentele festive. Dacă agreați transparențele (și silueta vă permite), puteți jongla cu combinații de tül și mătase. De asemenea, rochia bustieră satinată este perfectă pentru Sărbători. La fel, rochia „bohême" sau cea „glamour". Și topul strălucitor cu paiete poate fi o idee bună pentru o ținută specială, cu care veți epata prietenii. Îl puteți asorta cu jeanși (cu talie înaltă), cu un pantalon clasic sau cu fuste de lungimi diferite. (Sunt în vogă și fustele plisate). Eleganța dumneavoastră poate fi accentuată și de o bluză deosebită, din tül sau din dantelă cu decolteu adânc și mâneci ample. Dacă v-ați ales și o rochie lungă, cu tăietură generoasă pe picior, ați fost inspirată, acest model înscriindu-se în topul sezonului.

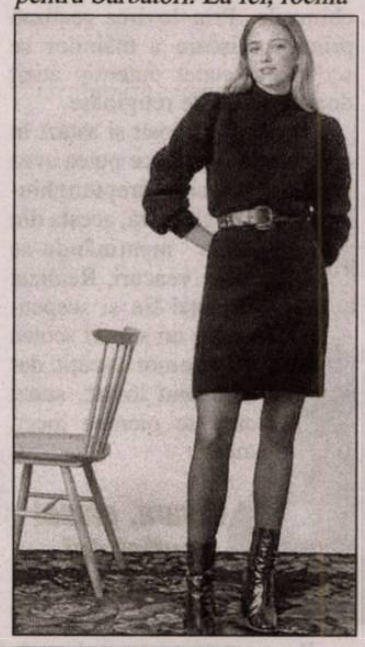

Pagină realizată de

ECATERINA BĂTRÂNEANU

Vrem să facem o orchestră. Cum procedăm?

Muzica, artă a sunetului, a fost practicată de oameni din cele mai vechi timpuri. Cu propria voce sau cu un obiect oarecare au încercat să imite sunetele naturii, să-şi exprime sentimente, să-şi trimită semnale unii altora. Omul a simţit nevoia de frumos. Aşa se explică prezenţa celor nouă muze din mitologia greacă, patroane ale artei, muzicii şi poeziei.

Dacă la începutul începuturilor omul s-a mulţumit „să cânte" dintr-o frunză, unul după celălalt au apărut instrumentele muzicale din ce în ce mai complexe.

Cele mai vechi instrumente din lume

Din punct de vedere al funcţionalităţii lor, instrumentele muzicale au fost împărţite în: instrumente de suflat, de percuţie şi instrumente cu coarde. Acestora, în zilele noastre li s-au adăugat instrumentele electronice, provenind din cele electromecanice.

Se pare că cel mai vechi instrument muzical este fluierul păstorului. Într-o peşteră din Germania s-au descoperit urmaşii acestuia, două flaute, care au o vechime mai mare de 43.000 de ani. Flautul era folosit de mesopotamieni dar există şi unul confecţionat din osul unui urs acum 50.000 de ani, găsit într-o cavernă din estul Europei, mai exact din Slovenia.

Potrivit miturilor greceşti însă din fluier a luat naştere şi naiul, rezultat al suferinţelor sufleteşti ale zeului vânturilor, Pan.

Acesta, îndrăgostit de nimfa Syrinx, o urmăreşte în pădure şi vrea să o cuprindă în braţe. Tânăra îl respinge însă şi, la rugăciunea ei fierbinte, zeul suprem, Zeus o transformă în trestie. Pan începe să sufle în trestie şi astfel

Pan şi Syrinx

ia naştere flautul numindu-se în greaca veche Syrinx de la numele iubitei pierdute. Tot zeul Pan, punând una lângă alta bucăţi de trestie în care suflă, este considerat inventatorul naiului. De altfel muza muzicii, Euterpe, este reprezentată de obicei purtând un flaut dublu.

Încă din Antichitate sunt folosite şi instrumente cu coarde.

Mesopotamienii şi egiptenii foloseau harpa al cărei sunet era considerat divin. Aspectul instrumentului era însă diferit în cele două state. În Mesopotamia harpa avea cutia de rezonanţă deasupra, iar în Egipt era de dimensiuni mai mari, putând fi aşezată pe pământ şi având cutia de rezonanţă dedesubt.

Înrudită cu harpa, lira era răspândită în acelaşi spaţiu geografic dar şi în Grecia, zeul Soarelui şi al artelor Apollo fiind adesea reprezentat cu o liră în mână. Potrivit unor vechi picturi, lira era prevăzută cu opt coarde, întinse peste cutia de rezonanţă. Urma un spaţiu liber iar coardele erau prinse cu o bară transversală. Era susţinută cu mâna stângă, iar mâna dreaptă era folosită pentru a trece peste coarde.

Apollo

Tot ca instrumente muzicale pot fi amintite şi cele de percuţie. Acestea au fost descoperite relativ uşor deoarece sunetul produs prin bătăi ritmice putea fi perceput în funcţie de materialul folosit. Astfel toba utilizată atât de femei cât şi de bărbaţi, mai ales la zile de sărbătoare era făcută la început dintr-un cerc de lemn pe care se întindea o piele de animal.

La fel de vechi sunt şi talgerele cunoscute sub numele de chimvale. Prin lovirea realizaă printr-o mişcare a mâinilor se scotea un sunet puternic auzit doar la serbările religioase.

Trianglul, folosit şi astăzi în orchestrele simfonice putea avea formă circulară, dreptunghiulară sau triunghiulară, acesta din urmă menţinându-se peste veacuri. Realizat din oţel fin şi suspendat pe un suport scotea un zgomot ascuţit dar cald prin lovire, sunet care se pierdea încet, încet.

Vioara, glasul sufletului omenesc

Prezentă în toate orchestele de pe toate meridianele, vioara este nelipsită la zile de bucurie sau tristeţe. Se spune că stră-strămoşul ei este ca al tuturor instrumentelor cu coarde arcul de vânătoare, dar a străbătut o cale lungă pentru a putea ajunge la sunetele pline de armonie de astăzi. Nu există un moment exact al invenţiei, dar au fost sesizate sute de inovaţii de-a lungul veacurilor.

În Evul Mediu se remarcă o înflorire deosebită a instrumentelor cu arcuş cum sunt viola şi giga. Comparată cu celelalte instrumente muzicale cu coarde şi arcuş, cum sunt viola, violoncelul şi contrabasul, vioara este cel mai mic şi generează sunetele cele mai înalte.

Renaşterea cunoaşte perioada de vârf a construcţiei viorilor. Primul leagăn al artei lutierilor a fost considerat ţinutul Lombardiei. Aici au creat viori Da Salo şi Maggini la Brescia, Amati la Cremona care au fondat şcoli prestigioase, culminând în secolul al XVII-lea cu vestitul Stradivarius care n-a mai fost egalat de nimeni.

Cea mai veche vioară cunoscută, care avea patru coarde a fost construită de Andrea Amati în 1555. În 1560 regele Carol al IX-lea al Franţei i-a comandat

Vioara lui Andrea Amati

meşterului 24 de viori dintre care una din 1564 s-a păstrat până în zilele noastre.

Despre viorile Stradivarius au circulat o mulţime de legende, unele privitoare la lacul, altele la lemnul lor. Ştiinţa a dovedit că nu a existat o reţetă specială a acestora, dar toţi cercetătorii au fost unanim de acord că lemnul care poate întruni cele mai exigente condiţii este întâlnit în Carpaţii româneşti şi Tirolul elveţian.

După detronarea lutierilor italieni de cei francezi a urmat construcţia industrială care a atins asemenea performanţe încât secretele vechilor artizani au dispărut aproape cu totul.

Pianul – rege al instrumentelor

Deşi nu este înglobat niciodată unei orchestre, pianul pare a avea un statut aparte, fiind necesar compozitorilor şi închinân-

Bartolomeo Cristofori

du-i-se adesea piese muzicale compuse pentru el. Oricât ar părea de ciudat, pianul are acelaşi mecanism ca ţambalul, originar din Orientul Mijlociu, adus în Europa şi devenit repede popular în secolul al XI-lea.

Evoluţia sa a fost lentă dar spectaculoasă. Primul reprezentant al acestei categorii care face

Clavicembalo

parte din familia claviaturilor îşi are însă originea în orgă care trimite aer prin tuburi pentru a produce sunete. Îmbunătăţită de marii meşteri, a dat naştere clavecinului apărut în Renaştere. În secolul al XVII-lea, florentinul Bartolomeo Cristofori (1655-1731), nemulţumit de clavecin a inventat în 1709 pianul, numit iniţial „clavicembalo sau piano e forte". În perioada 1790-1870 s-au produs cele mai multe şi mai importante schimbări în aspectul pianelor urmărind echilibrarea sunetului.

Pianele acustice din zilele noastre pot fi împărţite în: piane de concert (cele cu coadă) cu coardele dispuse pe orizontală şi o calitate sonoră deosebită şi

Clavecin, o copie modernă a instrumentului construit în 1707

pianele cu coardele pe verticală având ca avantaj faptul că ocupă un spaţiu mai mic.

Alături de acestea s-au dezvoltat pianele şi pianinele digitale, alimentate electric şi recomandate în special celor aflaţi la început de drum.

Chitara...

Îndrăgită în special de tinerii care o pot lua cu ei pretutindeni şi le acompaniază cele mai diferite stări sufleteşti, chitara pare a fi de origine latină fiind preluată de arabi în secolul al XII-lea. Chitara veche era mult mai mică iar cutia de rezonanţă era mult mai sugrumată la mijloc. În 1656 a apărut chitara cu cinci corzi duble iar în 1801 cea cu şase corzi.

Lutieri renumiţi ca Stradivarius au făurit modele frumos ornamentate dar forma actuală este datorată spaniolului Antonio de Torres şi datează din a doua jumătate a secolului al XI-lea având şase corzi care se pot strânge după bunul plac.

Chitara este folosită în numeroase genuri muzicale: piese populare, blues, country, folk, flamenco, rock, pop.

Critica muzicală l-a consemnat drept cel mai bun chitarist pe Jimi Hendrix.

...şi acordeonul

Desigur că există o mulţime de instrumente muzicale pe care nu le-am pomenit nici măcar în treacăt. Nu putem însă omite acordeonul, instrument portativ cu rezervor de aer şi claviatură.

Sheng

S-a bucurat de mare popularitate în perioada interbelică, în perioada de glorie a tangoului şi apoi în muzica populară.

A fost inventat în Europa la începutul anilor 1800, strămoşul său fiind un instrument chinezesc numit Sheng. Adus în Europa la sfârşitul secolului al XVII-lea, a fost combinat cu mai multe instrumente occidentale iar invenţia acordeonului a fost atribuită, pe rând, mai multor creatori, realizându-se iniţial unul numit „armoniu". Îmbunătăţit neîncetat abia la sfârşitul secolului al XIX-lea şi căpătând o formă apropiată cu cea din zilele noastre.

Apariţia muzicii electronice

Instrumentele muzicale electronice au la bază rezonanţa unui circuit electric. În anii 1920-1930 au fost inventate un mare număr de astfel de instrumente.

Sunetele sunt complet noi şi cele mai cunoscute sunt chitara electrică şi sintetizatorul apărut în jurul anului 1968. Respinse la început şi-au făcut loc în lumea muzicală, dar aprecierile pentru calităţile lor nu pot şterge din sufletele noastre emoţiile produse de un instrument clasic.

Parfum irezistibil... de vrăjitoare

Un domeniu de atracţie a simţurilor, pornind de la cel olfactiv, şi un altul de natură ocultă a dat naştere dintotdeauna multor nelinişti şi spaime împinse până la panica extremă. Cum se pot împăca aceste două aspecte ale vieţii noastre cotidiene?

Fantasme olfactive şi plăsmuiri mentale înfricoşătoare

Din moment ce atât magia parfumurilor, cât şi cealaltă magie, aşa-zis „autentică", ce acţionează nemijlocit asupra minţii, aparţin civilizaţiei umane, era imposibil ca ele să nu se întâlnească pe un teritoriu cât se poate de agreabil ori unde măcar se abordează reciproc cu o anumită „îngăduinţă".

Culianu era de părere că spiritul sideral transformă mesajele celor cinci simţuri în fantasme perceptibile sufletului. Pentru că, aşa cum spunea Aristotel, Numquam sine phantasmate inlelligit anima („Sufletul nu înţelege niciodată nimic fără fantasme."), afirmaţie care, să recunoaştem, nu poate fi combătută cu argumente logice şi coerente.

Prin urmare, să acceptăm că atât parfumul, cât şi vrăjitoria fac parte dintr-o lume fantomatică ascunsă în mintea noastră şi să vedem cum putem ridica totuşi camuflajul lor eteric şi eterogen!

În Antichitate, grecii şi romanii din toate categoriile sociale credeau în magie şi se foloseau de vrăji, de la blesteme la ritualuri de vindecare şi farmece pentru belşugul adus de grădină şi de animale.

Pe de altă parte, manualele de magie din acea vreme arată că magicienii greco-egipteni foloseau pe scară largă parfumul în ritualurile lor, chiar şi cerneluri parfumate, iar medicii credeau că speciile de plante cu miros puternic sunt mai eficiente din punct de vedere medical decât altele.

Se credea că zeii au un miros plăcut, iar locurile pe care aceştia le atingeau ar fi emanat, de asemenea, un miros deosebit de agreabil, ce ar fi fost un element de contact cu divinul. Putem recunoaşte în această credinţă şi un detaliu din nenumăratele mărturii ale credincioşilor din ţara noastră şi din alte zone ale creştinismului, potrivit cărora moaştele sfinţilor erau învăluite într-un nevăzut veşmânt „binemirositor", floral.

Poţiuni magice, între fantezie şi realitate

Magicienii „profesionişti" din lumea antică pretindeau că pot blestema duşmanii, pot să cheme zei, să vindece bolnavi, să invoce fantome, să prezică viitorul şi diverse alte fapte miraculoase. În unele scrieri păstrate din acele vremuri, se sugerează că majoritatea erau bărbaţi, deşi cu siguranţă nu toţi.

În schimb, în lumea greacă şi în cea romană, magicienele erau mult mai numeroase. Vrăjitoarele din literatura antică folosesc mirosurile chiar mai agresiv decât omologii lor din viaţa reală. De exemplu, Medeea, cea mai faimoasă vrăjitoare a Antichităţii, răspândeşte magia prin miros în mod repetat, în poemul epic „Argonautica" al lui Apollonius din Rodos, despre căutarea Lânii de Aur de către Iason.

Pentru a-l ajuta, ea adoarme balaurul care păzeşte lâna, rostind vrăji şi aruncându-i în ochi poţiuni din plante. Mirosul preparatelor ei de plante îl învinge în cele din urmă pe monstru. Mai târziu, într-un episod şi mai cutremurător, Medeea împrăştie ierburi în vânt, iar parfumul lor îl ademeneşte pe fratele ei, Absyrtus, într-o capcană. Medeea fuge cu Iason, iar el îi ucide fratele pentru a o împiedica să se întoarcă acasă.

Poetul roman Horaţiu a scris mai multe poezii despre Canidia, o vrăjitoare mai îngrozitoare decât Medeea. Printre ororile înfăptuite de ea se numără şi prepararea unui parfum magic pentru a-şi recuceri iubitul care o părăsise. Se pare însă că personajul fictiv a avut drept model în lumea reală o unguentaria (vânzătoare de parfumuri) din Napoli, pe nume Gratidia, care îl decepţionase pe poet.

Horaţiu se plasează ca personaj în una dintre poeziile sale, într-o scenă în care Canidia îl agresează stropindu-l cu o poţiune vrăjită. Totul are însă o explicaţie verosimilă: în societăţile patriarhale din Roma şi Grecia, femeile erau privite cu suspiciune, în special în chestiuni de autocontrol, cum ar fi sexul, banii şi băutura.

Nu numai că femeile erau considerate expuse slăbiciunilor omeneşti, dar erau şi susceptibile de a-i împinge pe bărbaţi către vicii fatale. Poveştile despre mirosuri magice codifică aceste idei, în special temerile legate de pericolele femeilor ademenitoare din punct de vedere erotic. Se spunea că cele care foloseau parfumuri şi alte produse cosmetice puteau să seducă bărbaţii, astfel încât să se comporte în moduri pe care ei nu le-ar alege dacă ar avea mintea liberă de influenţe subtile.

Pliniu cel Bătrân scria că parfumul cel mai eficient era cel ce îi putea face pe toţi bărbaţii să nu se mai poată controla când o femeie care îl purta se afla în preajma lor, iar poetul Ovidiu a sugerat că, dacă vrei să scapi de dragostea devenită de nesuportat, trebuie să-ţi surprinzi partenera fără machiaj şi fără să fi folosit parfumurile ei.

„Tirania" puterii feminine ascunse

În subconştientul colectiv, ideea că femeile au puterea de a vrăji minţile bărbaţilor stă la baza poveştilor de seducţie. Să ne gândim la o aparentă banalitate: mirosurile sunt imposibil de văzut sau de atins, dar ele ne afectează destul de puternic emoţional şi chiar fizic. Şi nu e o glumă: vrăjitoarele... parfumate din Antichitate influenţează şi astăzi ideile despre magie.

Dar v-aţi gândit vreodată cum miroase o vrăjitoare adevărată şi de ce nenumărate femei îşi doresc astăzi să poarte cu ele astfel de parfumuri? Dacă în vechime asocierea dintre vrăjitorie şi mirosurile plăcute evoca exacerbarea simţurilor până la a crea dependenţă ori a genera agresivitate, astăzi subiectul este cu totul subordonat dominaţiei aproape tiranice a ideii de seducţie.

Cele mai multe reclame la parfumuri sugerează că, alese cu pricepere, acestea te pot face sexy, atrăgătoare şi de succes. În aceeaşi ordine de idei, o poţiune de la Black Phoenix Alchemy Labs, de pildă, îţi garantează că te face să miroşi ca Hecate, zeiţa greacă cu trei feţe a magiei. Dar „Hecate" este doar unul dintre multele parfumuri inspirate de magie disponibile.

În zilele noastre, a mirosi a vrăjitoare are atracţiile sale. Stereotipul vrăjitoarelor seducătoare a fost revendicat ca simbol feminist, iar proliferarea modernă a amestecurilor de parfumuri botezate cu nume de vrăjitoare, vrăji şi poţiuni arată că mulţi oameni îşi găsesc îndreptăţite asemenea asocieri.

Un alt parfum de la Black Phoenix Alchemy Lab, denumit „Medea", o descrie pe temuta magiciană ca fiind „întruchiparea puterii nemiloase, a voinţei nestăpânite şi a răzbunării cumplite". Trebuie să arătăm că, dacă acelaşi producător de miresme înnebunitoare are în potrofoliu denumiri irezistibile precum „Love Me", el propune şi terifianta denumire „Zombi".

„Circe" de la Aether Arts Perfume se bazează pe romanul lui Madeline Miller despre marea vrăjitoare din „Odiseea" şi o descrie ca „o femeie cu putere şi forţă". Fanii Harry Potter pot găsi online tot felul de lumânări parfumate, cu tematică „Hermione".

În ton cu costumele, parfumurile oferă o modalitate inspirată de a atrage oamenii muritori, măcar pentru puţin timp. Poate vrei să te simţi ca o zeiţă puternică, o prinţesă enigmatică lângă o bibliotecă plină de volume magice sau un monstru seducător?! Totuşi, în timp ce costumele sunt evidente pentru cei din jur, doar purtătorul unui parfum ştie ce „înseamnă" acesta. Şi poate că asta este chiar o parte din satisfacţia de a mirosi a Hecate...

Pagină realizată de ADRIAN-NICOLAE POPESCU

Nr. 52 (3382) din

HOROS

Ce ne spun astrele

BERBEC
(21 martie – 20 aprilie)

VIAȚĂ PERSONALĂ. Începeți anul în forță că doar sunteți un semn de Foc îndrăzneț. În primele luni va trebui să vă asigurați că vă afirmați. Este timpul să vă extindeți mintea și să mergeți după lucrurile pe care le doriți. Acum puteți lucra la problemele personale care v-au împiedicat să vă atingeți scopurile. La mijlocul lunii aprilie va fi eclipsă de Soare în zodia Berbec, așa că este un moment benefic pentru a porni planuri măreț. Chiron petrece încă un an în prima Casă și, deoarece acest tranzit puternic vă permite să vă concentrați pe problemele interne și pe autovindecare, vă poate face să arătați uneori egoiști.

DRAGOSTE. Viața de familie a cuplurilor este extrem de complicată, iar dacă nu vă opriți asupra sentimentelor dumneavoastră și nu încercați să vă rezolvați problemele, situația nu se va îndrepta. Dragostea nu este întotdeauna ca o navigare lină asupra unui semn de Foc ca dumneavoastră, dar cel puțin viața amoroasă nu va fi plictisitoare.

Pentru nativii singuri lucrurile s-ar putea să nu progreseze într-un ritm atât de rapid pe cât vreți dumneavoastră, dar dragostea plutește în aer și răbdarea dă roade. Pe măsură ce începe anul Soarele strălucește, vă evidențiază prieteniile și relațiile vor progresa, mai ales de la sfârșitul lunii ianuarie până la sfârșitul lunii februarie. O relație poate începe ca o simplă prietenie și se poate transforma în ceva serios. Dacă sunteți atrași din punct de vedere romantic de cineva cu care lucrați, asigurați-vă că lucrurile nu ajung la un nivel mai ridicat decât o impune politica firmei.

CARIERĂ ȘI BANI. Vă place să faceți bani rapid și să-i cheltuiți la fel de repede, dar la fel ca în dragoste, anul acesta este mai mult despre răbdare și moderație. Veți avea o mulțime de oportunități de a spori contul bancar, dar nu vă bazați că se va întâmpla peste noapte. Trebuie însă să uitați toate greșelile financiare din trecut și să priviți în viitor. Stăpâna banilor, Venus, se asociază cu prieputul Taur de la mijlocul lunii martie până la mijlocul lunii aprilie, iar acest tranzit financiar vă poate ajuta cu siguranță să deblocați potențialul ascuns de a face bani. Dacă v-ați gândit la securitatea financiară, acesta este un moment bun pentru duce la sfârșit un proiect legat de bani.

TAUR
(21 aprilie – 21 mai)

VIAȚĂ PERSONALĂ. Cel mai mare succes al dumneavoastră din acest an vine din deschiderea minții și din încercarea de lucruri noi. Imprevizibilul Uranus va călători în semnul dumneavoastră în acest an adăugând un pic de iritare personalității dumneavoastră care poate duce la câteva răsturnări și întorsaturi foarte interesante. Există însă multă originalitate în jur iar acest lucru vă va încuraja să fiți mai inventivi. Nu va fi ușor să vă ascundeți emoțiile în timpul eclipsei de Lună și a Lunii Pline de la sfârșitul lunii octombrie, așa că ar fi bine să le eliberați pentru a vă destresa.

DRAGOSTE. Tânjiți la stabilitate și la siguranța în relația de cuplu, dar puteți găsi fericirea în 2023 amestecând lucrurile. Vi se oferă permisiunea de a vă deschide mintea și de a explora necunoscutul, relația dumneavoastră putând crește în mod neașteptat și benefic. Mercur retrograd de la sfârșitul lunii aprilie și până la jumătatea lunii mai aduce tot felul de întârzieri și asta poate genera discuții aprinse între dumneavoastră și partenerul de viață.

Nativii singuri, încă de la începutul lui ianuarie vor întâlni oameni noi și vor lega prietenii. Nu excludeți o potrivire în dragoste cu cineva doar pentru că nu simțiți imediat o scânteie. La sfârșitul lunii iulie este posibil ca o veche cunoștință să se întoarcă în viața dumneavoastră. Dacă mai aveți sentimente pentru această persoană, va fi extrem de tentant să reînnodați relația însă nu uitați motivele pentru care v-ați luat rămas bun.

CARIERĂ ȘI BANI. Depuneți mult efort pentru securitatea dumneavoastră financiară, iar 2023 nu va fi diferit. Atât cariera, cât și situația bănească se vor îmbunătăți dacă veți profita de schimbările lente și constante din timpul tranzitului ambițiosului Saturn din ianuarie și februarie. Luna Nouă de la mijlocul lunii octombrie vă ajută să vă organizați finanțele și vă asigură că vă îndreptați spre sfârșitul anului complet restructurați.

RAC
(22 iunie – 21 iulie)

VIAȚĂ PERSONALĂ. Sunteți suflete profunde, intuitive, sensibile și pentru că guvernatoarea dumneavoastră este Luna, dispozițiile vor urca și coborî precum valurile. Dacă în 2023 depuneți un efort conștient de a acorda atenție ritmului Lunii, acest lucru vă poate ajuta să vă înțelegeți bine. La mijlocul lunii aprilie, o Lună Nouă și o eclipsă de Soare se vor petrece în zona carierei și asta vă poate ajuta să faceți un pas înainte și să atingeți un nou proiect, un interviu de succes pentru un nou loc de muncă sau o poziție comodă la serviciu.

DRAGOSTE. În viața de cuplu primele luni ale lui 2023 vin cu o mulțime de conflicte emoționale cu care va trebui să vă confruntați, iar sentimentele ar putea deveni confuze extrem de rapid. Echilibrul este o parte importantă a relației de cuplu, deoarece vă afectează deciziile cu privire la viitor și sentimentele referitoare la partener. Respectul reciproc este o necesitate.

Nativii Rac singuri vor fi în 2023 în căutarea dragostei. Luna Nouă de la mijlocul lunii februarie este perioada când aveți marea șansă de a vă extinde căutările dincolo de ceea ce experimentați de obicei. „Transformarea" este cuvântul cheie acum, iar viitorul pare extrem de luminos atunci când sunteți dispuși să lăsați trecutul în urmă și să vă asumați o nouă dragoste.

CARIERĂ ȘI BANI. Între ianuarie și începutul lunii martie s-ar putea să vă situați în mijlocul unei lupte pentru putere. Nu este o idee bună să amestecați afacerile personale cu banii, dar dacă o faceți, asigurați-vă că există documente care vă protejează dacă lucrurile o iau razna. Saturn se va afla în Casa expansiunii de la începutul lunii martie până la sfârșitul anului, dându-vă undă verde să fiți puțin mai aventuroși financiar. Este însă un moment bun pentru a vă alinia cu profesioniști financiari sau cu persoane mai în vârstă care au mai multă experiență decât dumneavoastră. Fiți ca un burete care absoarbe cunoștințele din orice sursă imaginabilă!

VIAȚĂ PERSONALĂ. Ca semn aparținând elementului Pământ și guvernați de Mercur, sunteți mândri de perspectiva logică pe care o aveți asupra vieții. Anul acesta, pe măsură ce lucrurile devin mai imprevizibile, va trebui să vă adaptați noi tehnici pentru a face față haosului. Munca grea nu depinde de satisfacția imediată, deoarece sunteți complet nemulțumiți de recompensele întârziate. Pe măsură ce lunile de vară se termină, veți fi mai mult decât pregătiți să vă gândiți la toamnă și să readuceți lucrurile la normal. Curățenia, organizarea și eliminarea lucrurilor inutile vor fi acum în fruntea listei dumneavoastră de priorități.

DRAGOSTE. Pentru cupluri dragostea înseamnă adesea să fiți utili și consecvenți pentru dumneavoastră, dar asta nu înseamnă că va lipsi pasiunea. Venus devine retrogradă între sfârșitul

GEMENI
(22 mai – 21 iunie)

VIAȚĂ PERSONALĂ. Mintea dumneavoastră curioasă va fi distrasă cu ușurință, dar fiți atenți la detaliile care vor duce la mai mult succes anul acesta. Saturn călătorește prin Varsător din ianuarie până la începutul lunii martie, ceea ce vă va scoate în evidență curiozitatea naturală și vă încurajează să urmați o gândire filozofică. Există patru cicluri retrograde ale lui Mercur de care va trebui să vă ocupați în 2023 (jumătatea lunii ianuarie, sfârșitul lunii aprilie, sfârșitul lunii august și jumătatea lunii decembrie). Aceste perioade pot fi trecute cu bine dacă rămâneți calmi și vă concentrați asupra detaliilor. Sunteți mereu cei mai buni în luna nașterii dumneavoastră și gata să sărbătoriți cu stil, așa că va fi una dintre cele mai frumoase perioade ale anului.

DRAGOSTE. Creierul dumneavoastră activ și uneori împrăștiat nu este întotdeauna instrumentul cel mai de susținere pentru a rămâne îndrăgostiți. Strădania pentru a face din partener o prioritate ar trebui să fie cea mai aprinsă preocupare în 2023. Doar așa viața de cuplu nu va fi una plictisitoare. Dacă nu obțineți ceea ce vă doriți din relația de cuplu, ar trebui să începeți să lucrați la un plan de remediere.

Nativii Gemeni singuri iubesc versatilitatea, așa că va place să fiți prezenți pe scena întâlnirilor și să flirtați cu oamenii. Mijlocul lunii ianuarie vă poate scoate în cale un partener ce poate deveni o potențială pereche. Toată vara scânteile sunt gata să zboare. Acum aveți o atmosferă prielnică dumneavoastră, vreți să fiți răsfățați și adorați. Nu ar trebui să vă fie frică să spuneți ceea ce gândiți și să alegeți persoana pe care o doriți.

CARIERĂ ȘI BANI. În primele două luni ale lui 2023 Saturn este axat pe carieră în Casa învățământului superior, așa că veți face niște pregătiri suplimentare, veți urma cursuri sau veți obține certificarea necesară unei promovări. La începutul lunii martie beneficiați de o energie care vă poate propulsa în vârf, cu obiectivul principal de a obține recompensele financiare care vin o dată cu succesul. Norocosul Jupiter petrece a doua parte a anului în Casa intuiției și a inspirației divine, așa că veți avea instincte excelente în chestiuni legate de bani. Aveți vise mari, iar subconștientul dumneavoastră hiperactiv vă poate conduce spre a găsi o modalitate de a vă realiza.

LEU
(22 iulie – 22 august)

VIAȚĂ PERSONALĂ. Fiind nativi guvernați de Soare nu este surprinzător să vă placă să fiți în lumina reflectoarelor și să absorbiți orice rază de succes care vă face să străluciți. Pentru a începe un an de succes trebuie să vă concentrați pe detalii, să vă folosiți de abilitățile de organizare, iar acestea vă vor ajuta să sortați și să eliminați elementele care nu mai sunt necesare. La începutul lunii martie, Saturn se mută în zona de regenerare, ceea ce indică o transformare sau o descoperire.

DRAGOSTE. Pacea și satisfacția sunt două obiective principale ale cuplurilor nativilor Leu, iar dumneavoastră ar trebui să vă concentrați pe satisfacția reciprocă. Partenerul de viață ar trebui să se simtă norocos că vă are alături deoarece sunteți fermecători și încrezători în forțele proprii. Când lucrurile nu merg chiar cum doriți, asigurați-vă că faceți față consecințelor împreună.

Ați fost dezamăgiți de dragoste în ultima vreme? Sau pur și simplu sunteți dezamăgiți de faptul că încă sunteți singuri? Ei bine, Marte este în zona socializării de la începutul anului și până la sfârșitul lunii martie și va aminti nativilor Leu singuratici că trebuie să rămână activi social în ciuda rezervelor. Noi perspective romantice se vor ivi abia la mijlocul lunii august.

CARIERĂ ȘI BANI. Cu Uranus în continuă schimbare care tranzitează zodia Taur în zona carierei dumneavoastră, în acest an veți reuși o carieră unică. Acesta va fi un semnal pentru dumneavoastră de a vă crea propriul spațiu în lume. Jupiter, planeta norocului, petrece mai mult timp în Casa călătoriilor, adică până la jumătatea lunii mai, asta însemnând că puteți întâmpina unele oportunități dacă vă mențineți mintea deschisă. Experiența unor culturi diferite vă poate deschide ochii către noi idei pentru a câștiga bani. La mijlocul lunii noiembrie Venus vă oferă puterea de a negocia, adică dacă faceți orice fel de vânzare ar putea fi cea mai profitabilă perioadă a anului.

BAL
(23 septembrie

VIAȚĂ PERSONALĂ. Sunteți cei mai fericiți când vă înconjurați de frumusețe și pace, așa că 2023 vă va aduce energia armonioasă pe care o doriți. Saturn este serios și muncitor, așa că vă va ajuta să veniți cu idei noi și pline de imaginație pentru a vă promova cariera și viața personală. Pe măsură ce vă gândiți atât la propria fericire, cât și la a face planeta un loc mai bun pentru a trăi, este timpul să treceți în viitor, lăsând în urmă obiceiuri, rutina și procedurile învechite.

DRAGOSTE. Pentru cupluri luarea deciziilor împreună poate fi dificilă dar capacitatea dumneavoastră de a veni cu o soluție care să funcționeze pentru amândoi este un talent valoros într-o relație. Identificarea acelor zone ale relației care se simt dezechilibrate este primul pas

COP 2023

SCORPION
(23 octombrie – 21 noiembrie)

VIAŢĂ PERSONALĂ. Încrederea şi alura dumneavoastră misterioasă vor atrage oamenii în acest an şi, deşi vor exista momente în care veţi avea chef de socializare, vor fi perioade când vă retrageţi să meditaţi. Şi pentru că Marte începe anul în Casa renaşterii şi a regenerării, va rămâne acolo până la sfârşitul lunii martie, aceasta fiind o perioadă prielnică meditaţiilor. Vă veţi stabili obiective îndrăzneţe în 2023, iar pentru reuşita acestora va trebui să lăsaţi deoparte atitudinea uneori pesimistă care vă împiedică să vedeţi viitorul scăldat în lumină. De la sfârşitul lunii octombrie şi până la sfârşitul lunii noiembrie vi se oferă şansa de a arăta cu adevărat cine sunteţi.

DRAGOSTE. Cuplurilor li se recomandă să ia o pauză şi să-şi acorde suficient spaţiu înainte de a lua orice decizie majoră cu privire la viitor. Aveţi abilităţi uimitoare de recuperare, aşa că s-ar putea să nu fie încă momentul să vă recunoaşteţi înfrângerea. Din fericire, Luna Nouă în Balanţă are loc la mijlocul lunii octombrie, oferindu-vă şansa de a vă regăsi echilibrul cu adevărat în cuplu. Asta ar trebui să vă ajute să treceţi peste frustrări sau dezamăgiri. Visele sunt foarte importante acum, aşa că nu le ignoraţi.

Nativii Scorpion singuri vor avea şansa de a se îndrăgosti la prima vedere. Puteţi să deveniţi obsedaţi de acea persoană şi să îl sufocaţi de atâta dragoste însă va trebui să vă temperaţi instinctele. Căutaţi o conexiune profund spirituală cu cineva care depăşeşte obişnuitul. Perechea dumneavoastră ar trebui să fie foarte înţelegătoare, sensibilă şi dispusă să meargă alături, învăţând amândoi despre viaţă.

CARIERĂ ŞI BANI. Atitudinea dumneavoastră faţă de muncă şi succes este orientată spre viitor şi sunteţi dispuşi să depuneţi eforturi pentru a vă asigura că vă atingeţi obiectivele. Vă axaţi mai mult pe a câştiga bani suficienţi sau vă străduiţi din greu la slujbă pentru a face o impresie bună celorlalţi. Jupiter vă poate aduce noroc financiar în 2023, de la jumătatea lunii mai până la sfârşitul anului şi acum apar oportunităţi prin implicarea partenerilor de afaceri. Dacă vreţi mai mulţi bani, faceţi ceva în privinţa asta.

SĂGETĂTOR
(22 noiembrie – 21 decembrie)

VIAŢĂ PERSONALĂ. Priviţi viaţa ca pe o mare aventură, iar succesul dumneavoastră în 2023 este limitat doar din cauza propriilor ezitări. Pe lista de priorităţi se află călătoriile în lume şi extinderea minţii. Sunteţi mai puţin grăbiţi şi mai dornici să descoperiţi unde se află acum punctele dumneavoastră forte, iar principala provocare este să îndepărtaţi ceea ce vă distrage suficient de mult pentru a vă asculta vocea interioară. Jupiter retrograd începe la debutul lunii septembrie şi durează până la sfârşitul lunii decembrie, cerându-vă să reevaluaţi ceea ce este necesar pentru a vă menţine împliniţi.

DRAGOSTE. Aveţi tendinţa de a muta relaţia de cuplu undeva mai jos pe lista de priorităţi. Dacă sunteţi suficient de norocoşi să fiţi într-o relaţie iubitoare, veţi fi gata să vă ţineţi de ea puţin mai strâns decât o faceţi de obicei. Lunile de vară vor fi încălzite de Venus, iar viaţa de familie va fi distractivă şi vă poate duce pe culmi emoţionale. Misiunea numărul unu va fi să învăţaţi lucruri noi şi să vă extindeţi mintea alături de partenerul de viaţă.

Singuraticii nativi ai acestei zodii vor fi ghidaţi de Lună. Să vă faceţi prieteni noi este bine, dar pentru că probabil aveţi deja destui, ar fi mai interesant să vă orientaţi spre relaţii care duc către iubire. Există posibilitatea să fie foarte greu să găsiţi pe cineva care are suficientă încredere încât să se lipsească de toate inhibiţiile.

CARIERĂ ŞI BANI. Pe măsură ce începe anul, Saturn, planeta asociată cu obiectivele legate de carieră, ar trebui să vă ofere şansa de a schimba lucrurile, mai ales dacă nu sunteţi mulţumiţi de serviciul dumneavoastră actual. Acum este timpul să vorbiţi şi să vă folosiţi vocea pentru a obţine ceea ce vă doriţi. Aveţi idei grozave şi meritaţi să fiţi auziţi. Jupiter se mută în Taur pe la mijlocul lunii mai şi rămâne acolo pentru tot restul anului, oferindu-vă şansa să clădiţi un imperiu din câteva piese. Depinde de dumneavoastră dacă le puneţi în ordinea corectă.

VĂRSĂTOR
(20 ianuarie – 18 februarie)

VIAŢĂ PERSONALĂ. În anul 2023 nativii Vărsător plănuiesc să se distreze în stilul original pentru care sunteţi recunoscuţi. Simţiţi dorinţa de a afla mai multe despre necunoscutele din viaţa dumneavoastră. Natura rebelă a nativilor Vărsător va trebui să dispară undeva în fundal, pe măsură ce doriţi să faceţi parte dintr-un colectiv mai mare de oameni. Pe tot parcursul anului, planeta Uranus călătoreşte în Casa familiei şi asta înseamnă că vor avea loc câteva schimbări lente.

DRAGOSTE. Nu este un secret pentru nimeni că iubiţi viaţa singuratică şi la fel ca majoritatea semnelor de Aer, vă preţuiţi libertatea, aşa că în viaţa de cuplu veţi lupta cu episoade de monogamie şi cu cele de pereche bine sudată. Vă este mai bine să faceţi compromisuri şi să comunicaţi atunci când Marte intră în Balanţa în Casa parteneriatelor la sfârşitul lunii august, iar Soarele face pereche cu Balanţa la sfârşitul lunii septembrie. Aceste tranzite înconjoară relaţia cu o

energie echilibrată de care aveţi nevoie pentru a trece peste orice dificultate.

Singuraticii Vărsători vor fi complet pregătiţi să încerce lucruri noi. Cu viaţa dumneavoastră zgomotoasă nu veţi încerca în mod activ să faceţi parte dintr-un cuplu dar pe măsură ce vă conectaţi cu alţi oameni noi, nu veţi exclude să întâlniţi pe cel care este singur. Dacă se întâmplă, se întâmplă! La mijlocul lunii octombrie puternicul Marte intră în apele emoţionale ale Scorpionului şi vă schimba sentimentele despre iubire sub o energie atrăgătoare şi intrigantă.

CARIERĂ ŞI BANI. Banii sunt o marfă destul de fluidă pentru nativii Vărsător, şi pentru că vă place să fiţi în vârf, sunteţi dispuşi să vă asumaţi riscuri financiare pe care alţii nu ar putea să le facă. Ideile dumneavoastră excentrice, dar utile, vă fac acum o parte nepreţuită a oricărei echipe, iar comportamentul prietenos vă face un şef sau un coleg popular. Dacă sunteţi dispuşi să aveţi răbdare, planeta dumneavoastră guvernatoare, Uranus, vă poate pregăti un viitor mai sănătos. Diversificarea investiţiilor şi tranzacţiile financiare v-ar putea aduce profituri serioase.

PEŞTI
(19 februarie – 20 martie)

VIAŢĂ PERSONALĂ. În calitate de optimişti supremi ai zodiacului, obţineţi permisiunea Universului de a rămâne în propria lume de vis, deoarece planeta natală Neptun continuă să fie influenţată de semnul dumneavoastră idealist tot anul. Puteţi să vă bazaţi pe abilităţile psihice şi intuitive pentru a observa şi reflecta asupra lumii din jurul dumneavoastră. Interpretarea mesajelor din subconştient prin vise şi viziuni vă oferă informaţii surprinzător de exacte despre calea vieţii dumneavoastră în 2023.

DRAGOSTE. Comunicarea este o parte vitală a oricărei relaţii, din moment ce Mercur guvernează acest domeniu al vieţii, ciclurile retrograde de te- mut din propriile nevoi deoparte şi să faceţi compromisuri. Doar aşa viaţa se va aşeza şi găsiţi echilibrul unei relaţii reuşite.

Pentru nativii singuri ai acestei zodii anul nou marchează potenţiale noi începuturi, iar Luna Nouă şi eclipsa de Soare de la mijlocul lunii aprilie vă activează zona de securitate şi vă trimite să căutaţi dragostea în locuri sigure. Dacă aveţi vreun interes pentru o anume persoană, acesta este un moment excelent pentru a explora mai departe.

CARIERĂ ŞI BANI. Având în vedere că planeta dumneavoastră guvernatoare, Saturn, vă conduce obiectivele şi motivaţia, poziţia sa în primele două luni ale anului 2023 vă va oferi puţin mai mult control, mai multă libertate de a explora gânduri şi noi experimente legate de cariera dumneavoastră. Aşteptaţi-vă să vedeţi o mulţime de oportunităţi care vă ies în cale atunci când Marte ajunge în zona carierei începând cu sfârşitul lunii august. Acum puteţi stabili contacte profesionale excelente.

acest an (începutul lunii ianuarie, sfârşitului lunii aprilie, august, mijlocul lunii decembrie) vă vor afecta capacitatea de a comunica eficient unul cu celălalt în cuplu. Dacă simţiţi că ceva nu este în regulă, urmaţi-vă intuiţia şi veţi găsi calea spre o bună convieţuire.

Dacă sunteţi în căutarea dragostei, acesta ar putea fi anul dumneavoastră pentru a o găsi. Guvernatorul Neptun este în Peşti tot anul, aşa că aveţi şanse mari să evocaţi viziuni detaliate despre sufletul pereche. Dacă acordaţi o atenţie deosebită simbolurilor pe care le dezvăluie visele dumneavoastră, aţi putea găsi câteva indicii despre sufletul pereche din viaţa reală. Dacă acel cineva este acolo, aşteptaţi-vă să-l găsiţi!

CARIERĂ ŞI BANI. Sunteţi un semn plin de compasiune, iar acest lucru se reflectă în cariera şi în situaţia dumneavoastră financiară din acest an. În 2023, cele mai mulţumitoare sunt cariere în domenii sau companii unde puteţi să vă lansaţi. Căutaţi oportunităţi în carieră în arte (scriitor, muzician, poet), comunicaţii, tehnologie, transport şi tot ce poate implica o muncă legată de creaţie. Din punct de vedere financiar, anul acesta ar trebui să fiţi pregătiţi să profitaţi de toate oportunităţile grozave care vă ies în cale. De la mijlocul lunii martie până la mijlocul lunii aprilie este un moment excelent pentru a acorda o atenţie finanţelor punând accent pe economisirea banilor. Aceasta este şi o perioadă prielnică pentru a face investiţii de calitate, cum ar fi arta sau bijuteriile.

lunii iulie şi mijlocul lunii septembrie, determinându-vă să reconsideraţi tot ce s-a întâmplat în viaţa dumneavoastră amoroasă. Intuiţia este în alertă maximă şi vă poate ghida în problemele dificile ale ini-

diferenţa nu vă poate costa foarte scump. Alocaţi-vă mai mult timp pentru dumneavoastră.

CARIERĂ ŞI BANI. Anul acesta va fi extrem de benefic să vă păstraţi mintea deschisă pentru a obţine ceea ce doriţi. De fiecare dată când credeţi că este important să respectaţi rutina, jucaţi-vă drept avocatul diavolului pentru a vedea ce se întâmplă dacă aţi face contrariul. A fi rebel nu va funcţiona în orice situaţie, dar s-ar putea să funcţioneze destul pentru a obţine un profit durduliu. În 2023 norocul este pe cale să se schimbe. O moştenire va face parte dintr-o tranzacţie de succes.

FECIOARĂ
23 august – 22 septembrie)

nii, aşa că nu ignoraţi mesajele evidente in subconştient. Încercaţi să nu reacţionaţi dur la vestile proaste.

Nativii singuri ai zodiei Fecioara anul esta vor constata că întotdeauna există cruri care vor încerca să le distragă enţia de la concentrarea asupra vieţii noroase, dar dacă sunteţi atenţi la acest pitol cu prioritate, dragostea va prosra. Există timp pentru distracţie şi timp ntru muncă, iar faptul că ştiţi să faceţi

CAPRICORN
(22 decembrie – 19 ianuarie)

VIAŢĂ PERSONALĂ. Sunteţi cei mai ambiţioşi nativi din întreg zodiacul, iar pe măsură ce începe anul 2023 veţi căuta să vă restabiliţi un sentiment de echilibru care sigur va implica finanţele. Scopul va fi să faceţi tot ce este necesar pentru a vă atinge obiectivele. Nevoia de securitate şi de realizare va începe să vă afecteze gândirea şi modul în care vă exprimaţi ideile. Luaţi măsurile cuvenite pentru a face orice ajustări sunt necesare. Pluto retrograd din mai până la jumătatea lunii octombrie va trece prin câteva schimbări ce pot cauza la un moment dat vulnerabilitate şi instabilitate atât în viaţa personală, cât şi în cea profesională.

DRAGOSTE. Cuplurile zodiei Capricorn îşi preiau responsabilităţile în serios. Aveţi o mulţime de gânduri şi emoţii care se învârt în capul dumneavoastră. Dispuneţi de o energie sensibilă, iertătoare, care vă ajută să păstraţi liniştea şi să evitaţi confruntările cu orice preţ. Dacă aţi fost blocaţi într-o luptă continuă a voinţelor în ultima vreme, sunteţi gata să vă lăsaţi

Ţ Ă
octombrie)

ntru a le aborda şi rectia. Capacitatea de a face compromisuri te cheia pentru a ieşi un cuplu sănătos iubitor.

Pentru nativii singuri ai zodiei Balanţa ena întâlnirilor ar putea deveni destul ciudată, aşa că aţi putea explora alte curi pentru a vă întâlni perechea. Ieşirea afara zonei de confort poate duce la ste momente distractive, incitante şi paşnale. Dacă sunteţi complet gata să închideţi uşa trecutului, scânteii noi pot zbuPur şi simplu nu aveţi timp de pierdut.

CARIERĂ ŞI BANI. Anul acesta veţi ea noroc din punct de vedere al finanor. Poate fi vorba despre o căsătorie de urma căreia veţi beneficia de o avere. ţinerea unei perspective stabile şi hilibrate asupra finanţelor va ajuta la creşterea bogăţiei, pe lângă crearea de parteneriate şi colaborări profitabile cu alţi oameni consacraţi. La sfârşitul lunii februarie este un moment bun pentru a urma o carieră care vă menţine în mişcare (poliţist, pompier, muncitor în construcţii etc.). La sfârşitul toamnei veţi încerca să recuperaţi o sumă importantă de bani însă nu veţi avea succesul dorit. Oricât de mult doare să vă reduceţi pierderile şi să plecaţi, aceasta poate fi cea mai bună opţiune.

Pagini realizate de CASANDRA

Poveștile picturilor

Cărările misterioase ale unei capodopere

Cu aproape 100 de ani înainte ca Leonardo da Vinci (c. 1452-1519) să creeze misterioasa Mona Lisa, un alt pictor a stabilit standardul pentru portretele realiste în ulei. Născut în ceea ce este acum Belgia, artistul flamand Jan van Eyck (c. 1390-1441) a fost un maestru timpuriu al Renașterii de nord și al picturii în ulei, o tehnică pe care a folosit-o pentru a crea compoziții meticulos detaliate.

Portretul Arnolfini

Lucrarea sa cea mai proeminentă, *Portretul Arnolfini (1434),* rămâne o capodoperă a Renașterii, care ascunde mai multe simboluri iconografice voalate. De aceea, dincolo de misterul surâsului Giocondei, *Portretul Arnolfini* este cea mai comentată pictură din toate timpurile, în pofida faptului că în catalogul Galeriei Naționale de la Londra, unde pictura se află expusă de mai bine de 150 de ani, se specifică faptul că este vorba despre o simplă ceremonie de nuntă. Dar este oare?

Putem vorbi despre o căsătorie sau simbolurile alese de pictor pentru a decora scena vor să spună altceva?

Mai întâi, cine sunt mirii? Ar fi vorba despre Giovanni Arnolfini, un negustor cu stare, mireasa fiind Constanza Trenta. Așadar e clar, o căsătorie fericită. Acest amănunt este sugerat de mâna femeii care se odihnește ocrotitor pe pântecul bombat despre care unii istorici de artă argumentează că acesta se datorează modelului la modă al rochiilor din acea vreme. Însă este clar: tânăra mireasă era însărcinată, aștepta un copil, și aceasta este cheia întregii picturi.

Atunci, de ce mirii sunt atât de triști?

Măsurând puțin sub un metru înălțime, acest tablou în ulei, considerat în mod obișnuit că reprezintă un membru al familiei proeminente italiene Arnolfini și al soției sale, este plin de detalii simbolice.

De fapt cel care a pus în circulație versiunea nunții soților Arnolfini, este istoricul de artă Erwin Panofsky, un expert în analiza iconografică și simbolism, într-un articol din 1934 publicat în revista *Burlington.* Teoria lui Panofsky pleca de la o teorie anterioară prezentată de Louis Dimier, care credea că perechea este chiar Jan van Eyck și soția sa.

Panofsky a respins interpretarea inscripției de pe perete „Johannes van Eyck fuit hic" („Jan van Eyck a fost aici"), considerând că aceasta subliniază că artistul a fost prezent mai degrabă ca martor la nuntă decât ca mire.

Cercetând arhivele, Panofsky a afirmat că, prin urmare, cuplul trebuie să fie Giovanni Arnolfini și soția sa, Jeanne de Cename. Apoi a susținut, cu un raționament convingător, că tabloul nu numai că a reprezentat o scenă de nuntă, ci a servit ca un contract de nuntă pictural, invocând că natura clandestină a nunții (fără prezența unui preot) ar fi necesitat mărturia atât de unică a lui van Eyck. Numai că teoria lui Panofsky s-a lovit de mai multe contestații.

În 1994, istoricul de artă Edwin Hall a susținut că pictura nu a fost o scenă de nuntă, ci mai degrabă a comemorat o logodnă. Cu toate acestea, ambele teorii s-au bazat pe presupunerea că mirele din tablou era Giovanni Arnolfi. Numai că după zece ani, descoperirile au spulberat bazele pe care s-au sprijinit ambele teorii.

Panofsky se referă în textul său la un „Giovanni Arnolfini",

dar numele a fost purtat în realitate de doi membri ai familiei, ambii locuind în Bruges când van Eyck a realizat pictura: Giovanni de Arrigo Arnolfini, care era căsătorit cu Jeanne de Cename și despre care Panofsky credea că sunt cuplul reprezentat în pictură și vărul său, Giovanni di Nicolao Arnolfini. Numai că arhivele ducale au demonstrat că verișorul Giovanni Arnolfini și Jeanne nu s-au căsătorit decât în 1447, la 13 ani după ce opera de artă „matrimonială" a fost finalizată.

Lorne Campbell, fost curator principal de cercetare la National Gallery și responsabil pentru catalogul galeriei de picturi olandeze din secolul al XV-lea, a susținut că perechea era de fapt Nicolao Arnolfini și soția sa, Constanza Trenta. Dar din nou, a apărut o problemă critică: istoricul de artă Margaret Koster a descoperit că acea Constanza Trenta a murit în 1433!

Cu toate că majoritatea teoriilor susțin că pictura înfățișează o scenă conjugală, analiza simbolurilor transmite o poveste cu totul diferită. Lumânarea care arde într-un candelabru chiar deasupra mirelui s-ar referi la jurământul matrimonial. Dar, în convenția artistică din secolul al XV-lea, lumânarea a fost un simbol mult mai sumbru. Prezentându-și propriile descoperiri în 2003, Margaret Koster consideră lumânarea aprinsă ca un simbol al vieții, dar că lumânarea stinsă de deasupra capului Constanzei poate semnifica de fapt moartea ei. De aceea ea consideră că tabloul este o reprezentare postumă a doamnei Arnolfini, realizat la un an după moartea femeii.

Argumentele simbolice nu se termină aici: câinele mic de la picioarele cuplului, care pentru Panofsky reprezintă fidelitatea conjugală, a fost, de asemenea, o figură de stil obișnuită pe efigiile mormintelor feminine, deoarece se credea că un câine le însoțesc în viața de apoi. Oglinda atârnată pe perete, sub semnătura lui Van Eyck a provocat și ea speculații: în timp ce Panofsky considera includerea ei acolo doar pentru a reflecta cuplul, Koster afirmă că este un dispozitiv adesea folosit în picturile *Vanitas*, care semnifică fragilitatea vieții și inevitabilitatea morții.

Jurământul conjugal ilustrat de cele două mâini care se unesc este problematic și distorsionat de la regula obișnuită, a ținerii mâinilor drepte, în *Portretul Arnolfini,* mâna stângă a mirelui o ia pe cea dreaptă a miresei, ca o dovadă că nu este un jurământ de căsătorie.

În fine, istoricul de artă Waldemar Januszczak susține că portretul nu este o scenă de nuntă, pentru că simbolistica spune altceva. Fructele de pe raftul ferestrei care după părerea experților de la Galeria Națională, ar semnifica starea materială bună a personajului sunt prezente și în altă pictură a lui Van Eyck, *Madona cu Pruncul* aflată la Frankfurt. Să simbolizeze acestea starea materială bună a Fecioarei?

Trimiterea este, de fapt, la cele petrecute în Grădina biblică a Raiului, când omul a fost alungat din Paradis și exprimă inabilitatea noastră de a rezista tentației și de a ne imagina consecințele actelor noastre. Totul are un sens în tabloul lui Van Eyck.

Și dacă nu e o scenă de nuntă atunci ce este? Waldemar Januszczak consideră plauzibilă versiunea că tabloul a fost comandat de domnul Arnolfini pentru a comemora un an de la dispariția soției sale, ca pe o permanentă aducere aminte a dramei care a lovit cuplul prin moartea, la naștere, a tinerei sale soții și a copilului lor.

Pagină realizată de **GEORGE CUȘNARENCU**

Filme contrazise de realitate

Dacă ai învăţat majoritatea lucrurilor pe care le ştii despre lume din filme şi emisiuni de televiziune, ar trebui să afli şi că acestea nu sunt prea apropiate de adevăr. Mai ales când vine vorba de ştiinţă. Filmele şi emisiunile TV sunt pline de stereotipuri, repetate de atâtea ori, în atâtea pelicule diferite, încât în cele din urmă, începem să credem că sunt reale.

La urma urmei, o modalitate eficientă de a convinge pe cineva că o afirmaţie falsă este valabilă este să o repeţi la nesfârşit. Merită să examinăm aceste stereotipuri pentru a ne da seama ce este adevărat şi ce este cu totul fals. Aşadar, iată câteva dintre intrigile stupide din punct de vedere ştiinţific pe care Hollywoodul continuă să ni le ofere.

Folosim doar 1 la sută din creier, doar uneori

Mitul filmului: Creierul uman foloseşte doar o mică parte din capacităţile sale, de obicei 10%. Cu drogurile sintetice potrivite, o persoană poate debloca restul de 90% din puterea creierului său (cum se întâmplă în filmul *Lucy).* Acest lucru îi va

permite să acceseze capacităţi mentale care altfel ar fi imposibile, cum ar fi capacitatea de a efectua ecuaţii matematice complexe sau puteri psihokinetice.

Realitatea: Diverşi teoreticieni au speculat timp de secole că în creierul uman ar exista un potenţial neexploatat. Dar nu este adevărat că 90% din puterea creierului nostru rămâne nefolosită. Dacă ar fi aşa, creierul nostru ar fi extrem de ineficient. În timp ce unele părţi ale creierului sunt inactive în diferite momente ale zilei, pe o perioadă de 24 de ore folosim 100% din capacităţile creierului nostru. Atunci când accidentele vasculare cerebrale şi alte boli provoacă leziuni cerebrale, chiar şi o mică reducere a funcţionalităţii are efecte masive asupra vieţii unei persoane.

Îngropat de viu, dar cu şanse mari de supravieţuire

Mitul filmului: Dacă cineva este îngropat de viu, mai există speranţă de supravieţuire. O persoană îngropată poate aştepta câteva ore sau chiar zile pentru a fi salvată. Uneori, persoana respectivă chiar îşi sapă singură calea de ieşire din propriul sicriu.

Realitatea: A fi îngropat de viu este una dintre cele mai universale temeri ale umanităţii şi asta pentru un motiv foarte bun: dacă ai fi pus într-un sicriu şi ai fi acoperit sub doi metri de pământ, ai fi un om mort. Primul tău pericol ar fi să rămâi fără oxigen. Deşi estimările diferă în ceea ce priveşte durata de timp în care o persoană poate supravieţui într-un sicriu sigilat, consensul este de aproximativ 60 de minute – şi asta dacă nu iroseşti mai mult oxigen prin panică. Pentru a avea vreo şansă de supravieţuire, ai avea nevoie ca salvatorii să înceapă să te scoată din momentul în care ai fost îngropat. Este şi mai puţin probabil să supravieţuieşti singur. Chiar dacă ai putea cumva să ieşi din sicriu şi să pătrunzi în pământul din jur, aşa cum face Beatrix Kiddo în filmul lui Tarantino, *Kill Bill Vol. 2,* acel pământ te-ar copleşi şi te-ar sufoca imediat.

Dacă eşti lovit în cap, îţi fuge memoria

Mitul filmului: Tot ce este nevoie pentru ca cineva să dezvolte amnezie este o rană la cap, care se poate întâmpla în orice fel de moduri. Odată ce a suferit o leziune cerebrală traumatică, o persoană

uită fiecare aspect al vieţii sale anterioare, dar, în rest, nu suferă niciun efect negativ. În unele filme, amnezia poate face, de asemenea, ca subiectul să creadă că este o persoană complet diferită de cea care era înainte.

Realitatea: Amnezia este o afecţiune medicală. Există cel puţin şapte varietăţi de amnezie şi niciuna dintre ele nu funcţionează aşa cum ne fac să credem majoritatea filmelor. Cele două cele mai comune sunt: amnezia retrogradă, care apare atunci când o persoană uită amintirile de dinainte de apariţia amneziei, cum este cazul lui Harrison Ford în filmul *Viaţa lui Henry,* şi amnezia anterogradă, care apare atunci când o persoană nu-şi poate crea noi amintiri după apariţia amneziei, cum este cazul lui Guy Pearce în *Memento.* Amnezia retrogradă este mai des descrisă în filme şi emisiuni TV, dar în viaţa reală este mai frecvent cauzată de o boală, cum ar fi un accident vascular cerebral. În timp ce o leziune traumatică poate provoca ambele forme de amnezie, amnezia durează de obicei doar câteva secunde sau minute. Singura afecţiune medicală care poate provoca o pierdere totală a identităţii unei persoane, precum cea experimentată de Jason Bourne, din seria de filme omonime, este o stare de fugă disociativă, nu amnezia. Dar acestea sunt extrem de rare în viaţa reală şi sunt cauzate de traume psihologice, mai degrabă decât fizice.

Hipnoza care îţi fură mintea

Mitul filmului: Mintea unei persoane nu este în întregime a ei. Un individ malefic (precum cel din comedia *Un poliţist cu explozie întârziată)* poate folosi hipnoza, mesajele subliminale sau un ser pentru a prelua controlul asupra minţii cuiva şi a-l determina să facă lucruri pe care altfel nu le-ar face niciodată.

Realitatea: Hipnoza este o tehnică terapeutică reală, dar mult diferită de cum este descrisă în filme. Într-un cadru cli-

nic, un terapeut îşi încurajează pacientul să facă schimbări comportamentale pozitive, cum ar fi renunţarea la un obicei prost. Hipnoza nu funcţionează cu toată lumea şi nu este infailibilă nici măcar pentru pacienţii influenţabili. Cel mai important este că persoanele aflate sub hipnoză nu comit acţiuni pe care altfel nu le-ar face niciodată dacă ar fi pe deplin conştiente. Versiunea hipnozei ca formă de control al minţii există exclusiv în scenarii hollywoodiene, care nu sunt solide din punct de vedere medical.

Perfuzie cu „Serul adevărului"

Mitul filmului: Pentotalul de sodiu, sau un alt compus similar, este un „ser al adevărului" care, odată injectat, face o persoană incapabilă să mintă. Este adesea folosit de către interogatori ca un substitut la îndemână pentru tehnici de interogare mai violente.

Realitatea: Pentotalul de sodiu este un sedativ care acţionează prin suprimarea capacităţii creierului de a comunica cu sistemul nervos, ceea ce se crede că limitează capacitatea de a îndeplini funcţii de nivel înalt, cum ar fi inventarea de minciuni. Pentotalul de sodiu a fost folosit în anumite situaţii pentru a încerca să se afle

adevărul – de exemplu, un judecător a permis ca acesta să fie administrat atacatorului în masă din Aurora, Colorado, James Holmes, pentru a determina validitatea cererii sale de nebunie. Dar pentotalul de sodiu şi alte barbiturice nu elimină complet capacitatea unei persoane de a minţi, aşa cum sugerează filmele, şi nu există un astfel de ser.

Din criogenie în criogeneză, spre viitor

Mitul filmului: O fiinţă umană poate fi îngheţată şi menţinută în viaţă până când este timpul să fie dezgheţată şi reanimată. Acest lucru poate dura zeci de ani sau chiar secole şi poate fi folosit ca modalitate de a menţine în viaţă un pacient bolnav în fază terminală până la descoperirea unui leac pentru boala sa, ca o formă de pedeapsă pentru infractori sau ca o modalitate pentru un astronaut de a

supravieţui unei misiuni spaţiale extrem de lungi.

Realitatea: În prezent, există tehnologia necesară pentru a îngheţa criogenic fie creierul unei persoane, fie întregul corp la temperaturi de azot lichid (-196ºC). Aproximativ 300 de persoane au optat pentru a se criogeniza, dar în prezent nu dispunem de tehnologia necesară pentru a repara corpul unei persoane după ce a fost îngheţat şi dezgheţat şi poate că nu vom avea niciodată. Atunci când corpul unei persoane este îngheţat la o temperatură atât de scăzută, gheaţa îi va afecta fatal celulele şi ţesuturile. Acest lucru necesită utilizarea de substanţe chimice crioprotectoare, care la rândul lor sunt toxice pentru organism. Supravieţuirea ar necesita nanotehnologie pentru a repara corpul la nivel molecular. Dezvoltarea acestei tehnologii ar necesita o investiţie de sute de miliarde de dolari şi zeci de ani de cercetare, fără o cerere economică clară. Chiar dacă această tehnologie ar fi posibilă, cu siguranţă ea nu va exista în timpul vieţii noastre.

O conspiraţie globală masivă bate filmul

Mitul filmului: O conspiraţie globală internaţională controlează în secret guvernele lumii. Această conspiraţie poate fi formată din oficiali guvernamentali, oameni de afaceri, membri ai unei societăţi secrete sau, uneori, din toate trei. De obi-

cei, aceste conspiraţii doresc să manipuleze evenimentele din lume pentru a obţine beneficii proprii şi a rămâne la putere. Sunt formate din sute sau mii de persoane şi fac totul în cel mai deplin secret.

Realitatea: Nu putem susţine că nu a existat niciodată o conspiraţie guvernamentală care să manipuleze evenimentele pentru un anumit rezultat. De exemplu, se ştie că în timpul Prohibiţiei, guvernul SUA chiar a otrăvit o parte din alcool pentru a-i descuraja pe oameni să îl bea. Dar ideea că un întreg guvern sau fiecare guvern este controlat de o vastă conspiraţie de tip Illuminati este cel puţin nerealistă. Dr. David Robert Grimes, cercetător la Universitatea Oxford, a creat o ecuaţie statistică pentru a determina probabilitatea ca o teorie a conspiraţiei să fie expusă. În ecuaţia sa, cu cât mai multe persoane erau implicate într-o conspiraţie, cu atât mai mare era probabilitatea ca una dintre ele să dezvăluie cumva secretul, în mod intenţionat sau nu. Desigur, este imposibil să demonstrezi cu certitudine că lumea nu ar fi controlată de o conspiraţie. Pentru că, dacă ar fi aşa, nu am şti despre ea. Acesta este unul dintre motivele pentru care credinţa în teoriile conspiraţiei a persistat atât de mult timp.

Pagină realizată de GABRIEL TUDOR

Studii bizare care au eşuat lamentabil

Experimentele pe oameni constituie un capitol delicat în istoria ştiinţei, întrucât, spre deosebire de testările pe animale, cum ar fi cobaii, şobolanii sau maimuţele, aici intervine un set diferit de etică, iar studiile infame pe oameni enumerate încalcă în mod evident un cod moral înnăscut.

Aceste experimente s-au concentrat pe studiul genului, controlul minţii, conformism, condiţionare psihologică, sexualitate, memorie, boli mintale, agresivitate şi multe altele. Ceea ce le uneşte este faptul că absolut toate au fost criticate atât de public, cât şi de comunitatea ştiinţifică pentru modul în care cercetătorii au tratat subiecţii.

Experimentul de la Universitatea Stanford

Experimentul de la Universitatea Stanford a avut loc pe parcursul unei săptămâni, în luna august a anului 1971.

El a vizat studierea efectelor psihologice asupra tinerilor care deveneau fie deţinuţi, fie gardieni într-o închisoare fictivă.

Cercetătorul şef, dr. Philip Zimbardo, a permis ca studiul să continue neîntrerupt în timp ce prizonierii erau supuşi la agresiuni sub formă de tortură psihologică din partea gardienilor.

De fapt, el chiar a încurajat acest lucru. Gardienii i-au lovit pe deţinuţi cu extinctoarele, au refuzat să îi lase să urineze sau să defecheze în altceva decât într-o găleată şi i-au obligat să doarmă pe podeaua de beton. Studiul, care ar fi trebuit să dureze 14 zile, a fost întrerupt brusc după 6 zile din cauza haosului provocat.

Experimentul Milgram

Experimentul Milgram a fost o serie de experimente psihologice care au măsurat disponibilitatea participanţilor de a

se supune unei figuri de autoritate atunci când aceasta îi instruia pe participanţi să îndeplinească acte care erau în contrast cu valorile participanţilor.

Studiul a avut loc în campusul Universităţii Yale în 1961 şi a fost administrat de Dr. Stanley Milgram. Ideea studiului a fost de a vedea, aşa cum susţineau medicii celui de-al Treilea Reich, dacă este posibil ca oamenii buni „să se limiteze la a urma ordinele". În cadrul experimentului, un student a fost instruit să emită electroşocuri unui subiect cu probleme cardiace ori de câte ori acesta răspundea la întrebări incorecte.

În realitate, şocurile nu erau adevărate, iar subiectul era un actor. Înaintea studiului, dr. Milgram a prezis că doar 3,5% dintre studenţi ar fi aplicat şocuri subiectului la tensiunea maximă permisă, însă în realitate 65% dintre studenţi au făcut-o. Rezultatele experimentului au susţinut ipoteza că este posibil ca oamenii să se supună ordinelor atunci când acestea sunt în opoziţie cu conştiinţa lor.

Studiul monştrilor

Studiul Monştrilor a fost un studiu de logopedie efectuat pe 22 de copii orfani din Davenport, SUA, în 1939. Dr. Wendell Johnson, un profesor de la Universitatea din Iowa, a supravegheat experimentul.

Copiii au fost separaţi în două grupuri în care jumătate dintre ei au fost lăudaţi pentru modul în care vorbeau, în timp ce ceilalţi, mulţi dintre ei fără probleme de vorbire, au fost criticaţi pentru fiecare cuvânt pe care îl rosteau şi li s-a spus că se bâlbâie.

La finalul studiului, copiii au suferit schimbări negative, iar comportamentul lor s-a schimbat. Mai grav, mulţi dintre copiii din grupul celor care au fost înjosiţi au dezvoltat probleme permanente de vorbire.

Experimentul „ochilor albaştri"

Profesoara Jane Elliott a început să efectueze experimentul „ochilor albaştri" în 1968, la o zi după ce Martin Luther King Jr. a fost ucis. După ce şi-a împărţit copiii de clasa a treia în două grupuri – cei cu ochi căprui, respectiv cei cu ochi albaştri – ea a început să trateze un grup

cu superioritate şi s-a bazat pe dovezi ştiinţifice false.

A fost nevoie de o singură zi pentru ca grupul superior să se poarte cu mai multă cruzime faţă de grupul inferior. Exerciţiul a fost subiectul multor critici, iar studiul a fost dăunător din punct de vedere emoţional, mai ales că elevii nu au ştiut care este scopul exerciţiului. Elliott a susţinut că dorea ca exerciţiul să evidenţieze efectele segregării rasiale.

Tehnica „Pierdut în mall"

Tehnica „Pierdut în mall" a fost un studiu dezvoltat pentru prima dată la începutul anilor 1990 de psihologul Elizabeth Loftus. Aceasta a vrut să vadă dacă este posibil să implanteze amintiri false unor subiecţi, aşa că a povestit la 24 de participanţi patru scurte naraţiuni care descriau evenimentele din copilărie, toate acestea susţinând că au fost verificate de membrii familiei lor.

Totuşi, una dintre cele patru povestiri era falsă. Povestea falsă detalia faptul că participantul se pierduse ore întregi într-un centru comercial. Unul din patru participanţi şi-a amintit brusc evenimentul

fals. Studiul a arătat cât de uşor este să implantezi o amintire în mintea umană. Studiul este controversat deoarece alţi psihologi susţin că natura traumatizantă a evenimentului nu era necesară şi că supunerea participanţilor la acesta a reprezentat o formă de tortură psihologică.

Al treilea val

În 1967, profesorul de istorie de la un liceu din California, Ron Jones, a pus în aplicare un experiment cunoscut sub numele de „Al treilea val" pentru a arăta cum au putut fi constrânşi germanii să se alăture celui de-al Treilea Reich.

Jones a petrecut cinci zile creând în clasa sa o mişcare socială numită „Valul" şi care se baza pe principiile disciplinei şi ordinii, ambele aspecte convingătoare ale fascismului.

Mişcarea s-a extins în afara clasei, iar sute de persoane au venit să vadă anunţul unui nou candidat prezidenţial al „Valului". Mişcarea imita, de fapt, un „stat poliţienesc", iar Jones a oprit studiul şi le-a spus participanţilor că exact aşa a început fascismul.

Procesele de dezvoltare în tulburările schizofrenice

Developmental Processes in Schizophrenic Disorders (Procesele de dezvoltare în tulburările schizofrenice) a fost un experiment care a început în 1985 la Universitatea California, Los Angeles, pentru a aduna date despre ceea ce îi determină pe schizofrenici să intre în stări de psihoză.

Dr. Keith H. Nuechterlein a cerut mai multor pacienţi să renunţe la administrarea de medicamente pentru schizofrenie pentru a vedea ce se va întâmpla. Medicul spera să identifice factorii care îi determină pe pacienţi să aibă episoade schizoide.

Efectele au fost devastatoare, iar unul dintre participanţi, Tony Lamadrid, s-a aruncat de pe o clădire. Experimentul a stârnit controverse în toată lumea ştiinţifică americană, deoarece psihologii care l-au condus au privilegiat obiectivele de cercetare în detrimentul pacientului.

Proiectul MK-Ultra

Între 1953 şi 1964, CIA a desfăşurat un program ilegal pe subiecţi umani americani şi canadieni, cu scopul de a dezvolta medicamente şi proceduri pentru a forţa mărturisiri prin controlul minţii, interogare şi tortură. Proiectul MK-Ultra

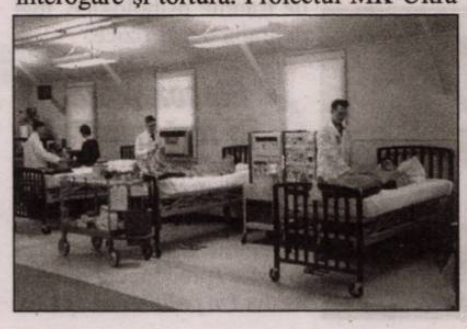

a avut o amploare şi o sferă de acţiune largă şi s-a desfăşurat în 86 de universităţi şi instituţii. Relatările sunt acum accesibile pe site-ul web al CIA, inclusiv informaţii despre un proces în care o „victimă involuntară" a servit drept „eprubetă vie pentru medicamente bizare, care alterau mintea".

Experimentul păpuşii Bobo

Între 1961 şi 1963, Dr. Albert Bandura a efectuat o serie de experimente cunoscute sub numele de experimentul păpuşii Bobo. Bandura a căutat să vadă dacă co-

piii imită violenţa adulţilor şi a expus copiii la trei scenarii.

Primul a fost cel în care adulţii manifestau un comportament agresiv faţă de o păpuşă Bobo. Al doilea era un adult pasiv care se juca cu păpuşa Bobo. Al treilea era grupul de control. Rezultatul a arătat că acei copii expuşi la adulţi care se comportau agresiv faţă de păpuşă erau mai predispuşi să abuzeze de păpuşă. Studiul a fost controversat pentru că ar fi provocat agresivitatea la copii.

Experimentul Facebook

În 2012, Facebook a realizat un experiment pe utilizatori reali, testând ipoteza: „Faptul că văd conţinut trist îi determină pe utilizatori să posteze conţinut trist? (şi viceversa)". Răspunsul a fost afirmativ. În cadrul studiului, denumit „Dovezi experimentale ale contagiunii emoţionale la scară masivă prin reţelele sociale" – Facebook şi-a modificat algo-

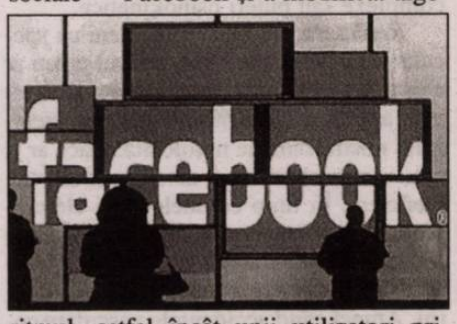

ritmul, astfel încât unii utilizatori primeau în fiecare dimineaţă un flux de ştiri foarte sumbre, în timp ce alţii primeau un flux de ştiri amuzante şi pozitive.

Utilizatorii au imitat ceea ce au văzut şi au postat conţinut vesel, respectiv trist. Când utilizatorii au aflat despre experimentul social al Facebook, au fost indignaţi şi au susţinut că Facebook nu a avut un consimţământ informat din partea lor.

Vânătoarea unui tezaur

După descoperirea Americilor și invadarea acestor continente de către sângeroșii conchistadori, istoria omenirii a luat o nouă turnură, în cadrul căreia nenumărate destine au fost „dislocate" din făgașul lor firesc și aruncate în plasa hazardului.

De asemenea poveste de viață reală, probabil împletită pe alocuri și cu fuiorul fanteziei umane mereu active, urmează cursul unei iubiri aproape imposibile, înfiripată undeva în America Centrală și încheiată într-un sat din Munții Pirinei.

...A fost odată un împărat al Imperiului Aztec, numit Moctezuma Xocoyotzin. Ultimul *tlatoani* (suveran de natură divină) al acestui popor fabulos, înainte ca el să fie nimicit de războinicii faimosului Hernán Cortés.

O idilă înfiripată pe mare

În timpul zbaterilor de pe urmă ale aztecilor, Moctezuma i-a cerut conchistadorului să îi ia cu el în Spania pe trei dintre copiii săi – Tohualicahualtzin, Telicuarzin și Xipaguazin, pe numele creștine primite ulterior, Pierre, Elisabeth și Maria. Pe de altă parte însă, Moctezuma deținea și o altă comoară, mult râvnită de străinii orbiți de bogățiile nemaivăzute despre care se vorbea în Occidentul acelui început de secol XVI: mult aur.

În timpul călătoriei spre Europa, pe corabie s-a înfiripat o idilă. Se spune că Xipaguazin, Maria de mai târziu, s-a îndrăgostit de Joan IV Grau y Rib, căpitanul navei și baron de Toloriu, iar după ce au debarcat, cei doi au decis să înceapă împreună o nouă viață în satul din Pirineii catalani.

Locul însă nu i-a priit sărmanei Maria, care a început să sufere între acei munți, astfel că Joan a construit o fermă grandioasă în apropierea castelului în care locuiau. Cuplul a avut mai mulți copii, iar neamul lor s-a perpetuat cu numele Grau-Moctezuma, care a ajuns până în zilele noastre.

Aici, descendenta directă a marelui împărat aztec a trăit până în anul 1537, după trecerea ei în neființă începând misterul presupusului tezaur al lui Moctezuma. Actul ei de deces atestă faptul că a fost înmormântată sub altarul bisericii Sant Jaum din satul Toloriu, „împreună cu obiectele obligatorii, conform tradiției aztece", dar rămășițele ei au dispărut. Un eufemism destul de interesant – consideră istoricii – pentru a face referire la uriașele bogății pe care trebuia să le poarte cu ea în lumea de dincolo.

Un tezaur râvnit

Pe de altă parte, circulă și versiunea potrivit căreia prințesa aztecă, împăcată cu destinul ei pământesc, ar fi decis îngroparea celor mai prețioase bunuri ale sale. Prin urmare, ar exista oare un tezaur aztec ascuns undeva, în micul sat din Pirineii Cataloniei?

Nu doar localnicii, atrași de legendele multiseculare, au încercat să găsească aurul, ci și străinii care au avut norocul să afle asemenea zvonuri. În anul 1934, un grup de germani a cumpărat cu numai 3.000 de pesetas (aproximativ 18 euro astăzi!) casa de la țară cunoscută sub numele de Cal Caló și toate proprietățile situate între El Querforadat și Casa Vima, cum se numește astăzi marea fermă construită pentru prințesa aztecă. Intențiile lor erau clare.

Probabil că aveau acces la documente vechi, în care se menționează că locuitorii de aici dețineau monede străine de aur.

De altfel, ei au făcut comerț cu asemenea monede, ca și cum acestea erau mărfuri oarecare prețioase, și nu ar fi aparținut unui imperiu a cărui existență a generat, de la celălalt capăt al lumii, nenumărate legende și povești fabuloase.

În partea locului, există chiar și o zicală populară: *Toloriu a donde les bruixes hi fan el nido* („Toloriu, locul unde vrăjitoarele își fac cuibul"). O legendă fascinantă, care încă trăiește în acest mic sat din Pirinei. Nu este nimic fals în faptul, confirmat științific, că astăzi în Mexic trăiesc peste 300 de descendenți documentați ai Isabelei de Moctezuma, fiica lui Moctezuma al II-lea.

La fel, și descendenții lui Pedro Moctezuma, fratele Isabelei, există într-un număr mare, potrivit lui Mundo Alejandro González Acosta, cercetător la Universitatea Autonomă din Mexic și unul dintre cei mai importanți experți în descendența tlatoani.

În Mexic, unii dintre descendenți au o întâlnire anuală foarte bine organizată. Fiecare dintre ramurile din descendență este identificată cu o culoare a veșmintelor. „Cred că cei din Spania nu se întâlnesc la fel de mult ca cei de aici, care au mai multe legături între ei", afirmă González.

Supraviețuitorul de pe Titanic

Toate marile evenimente din istoria omenirii, pozitive ori dramatice, au în centru persoane care au dat dovadă de eroism, de dăruire totală, chiar dacă cei mai mulți dintre acești oameni au rămas cvasi-necunoscuți.

Este și cazul lui Charles Lightoller, al doilea ofițer de pe pachebotul RMS Titanic, scufundat spre dimineața zilei de 15 aprilie 1912, în urma coliziunii cu un aisberg, înainte de miezul nopții.

A fost una dintre cele mai mari catastrofe maritime pe timp de pace, în care au pierit 1.514 persoane din cele 2.228 aflate la bord. Ulterior, au fost incriminate numărul insuficient al bărcilor de salvare, raportat la cel al pasagerilor și echipajului, precum și prevederile protocolului „în primul rând, femeile și copiii". Cu aplicarea protocolului era însărcinat Lightoller, care a rămas pe transatlantic până la derularea ultimelor proceduri de salvare, când a fost prins sub apă de un grătar desprins de pe vas, apoi „expulzat" de suflul exploziei unui cazan.

Supraviețuirea sa providențială a datorat-o, în mod paradoxal, unui alt incident – ajungerea în preajma unei bărci răsturnate cu 30 de persoane, acestora explicându-le ulterior cum să-și schimbe greutatea astfel încât să nu se scufunde, până când au sosit echipele de salvatori.

Ofițerul britanic avea atunci 30 de ani, însă destinul nu a fost nici pe departe îngăduitor cu el, implicându-l și în cele două conflagrații mondiale, în aceeași primă jumătate a secolului trecut.

Charles Lightoller a servit ca ofițer comandant al Marinei Regale în timpul Primului Război Mondial și a fost decorat de două ori. Liniștea așternută vremelnic asupra Europei și a întregii planete a durat numai două decenii, când acesta se pensionase, devenind ofițer în rezervă.

A rămas totuși apt pentru îndeplinirea unor obligații militare, astfel că, în iulie 1939, când se știa că Hitler pregătește declanșarea unui nou război, Marina Regală Britanică l-a solicitat pentru o misiune cu totul insolită: i s-a propus ca, împreună cu soția sa, să facă o excursie de recunoaștere pe coastele Germaniei, „pozând" într-un cuplu de vârstnici care se grăbesc să se întoarcă în Anglia, înainte de izbucnirea conflictului. Lightoller și-a petrecut primul an de război ca fermier în reședința din

Hertfordshire. Pe măsură ce pericolul în care se aflau militarii Forței Expediționare Britanice în Franța a devenit tot mai clar, el a plecat pentru a-și servi pentru ultima oară țara, ca voluntar.

La apelul Amiralității britanice, la scurt timp după lansarea Operațiunii Dynamo în mai 1940, prin care guvernul dorea să salveze un număr cât mai mare de trupe dintre cele 400.000 dislocate pe continent și blocate pe plaja Dunkerque, multîncercatul marinar a avut o reacție surprinzătoare.

I se ceruse permisiunea ca vaporul său cu aburi să fie rechiziționat pentru transportul militarilor britanici peste Canalul Mânecii. Cum era de așteptat, Lightoller a fost imediat de acord, însă a pus o condiție esențială: să își comande chiar el vasul. Avea 66 de ani când, pe 1 iunie 1940, a pornit să-și salveze conaționalii, fiind însoțit de fiul său cel mare, Fredrick Roger și cercetașul maritim de numai 18 ani Gerald Washcroft. Ei au realizat însă incomparabil mai mult decât le permitea capacitatea micii lor nave, de numai 21 de persoane: au reușit să aducă acasă 127 de militari britanici (într-o altă versiune, 130).

Nu a fost o călătorie liniștită, cu toții devenind o țintă pentru avioanele de luptă germane, dar experiența îndelungată a lui Lightoller și sprijinul artileriei au fost în cele din urmă cele care au biruit.

Fără îndoială, după atâtea încercări prin care trecuse marinarul militar, atât de frecvent invocatul destin ar fi trebuit să fie în cele din urmă prietenos cu el. Este adevărat, bătrânul a sfârșit în patul său la vârsta de 72 de ani, însă la sfârșitul războiului arhivele militare au înregistrat și jertfele pe front ale fiilor săi, Fredrick Roger și mezinul Herbert. Aceasta, poate și pentru că viața „știe" întotdeauna să-și ia tributul pentru a compensa ceea ce ne oferă.

Pagină realizată de
ADRIAN-NICOLAE POPESCU

Universitatea din Salamanca

Universitățile lumii

Știm și simțim uriașa influență pe care creația o reprezintă în toate societățile existente de-a lungul veacurilor. Norme educative au existat din cele mai vechi timpuri fiind primite inițial în familie. Simultan copiii au început să memoreze și astfel a luat naștere instrucția organizată.

Se-au scris sute de mii de pagini despre nașterea școlilor. Probabil că la început au funcționat într-un mod mai puțin organizat. Copiii se strângeau în jurul unui „înțelept" care le împărtășea ceva din cunoștințele sale. În antichitatea greacă și latină mulți filozofi adunau în jurul lor adepți creând adevărate școli, cum au fost cea a lui Pitagora de la Crotone, Academia lui Platon, discursurile lui Socrate sau Școala de oratorie a lui Cezar.

În Evul Mediu, școlile funcționau de obicei pe lângă biserici și simțindu-se nevoia unor anumite specializări înalte au apărut și instituțiile respective care s-au numit „universități".

Nu intenționăm să comentăm calitatea și rezultatele acestora ci ne mulțumim doar cu trecerea în revistă a câtorva dintre ele.

Cele mai vechi universități

Cele mai vechi univeristăți din lume par a fi cele asiatice. Astfel, titlul suprem în această privință îl deține Universitatea din Nalanda, aflată în nord-estul Indiei, aproape de granița cu Nepal.

Sprijinită de împărați budiști, a funcționat vreme de 800 de ani din secolul al V-lea până în cel de al XII-lea. Distrusă de un incendiu și jefuită apoi de invadatorii musulmani, a dispărut cu totul devenind cunoscută numai în urma săpăturilor arheologice și cercetării unor documente.

Se pare că era o capodoperă de arhitectură, că dispunea de opt complexe separate, zece temple, săli de meditație, săli de clasă, parcuri și o bibliotecă având nouă etaje și găzduind 10000 de studenți și 2000 de profesori. Era o universitate care atrăgea studenți și învățați din Coreea, Japonia, China, Tibet, Indonezia și Persia.

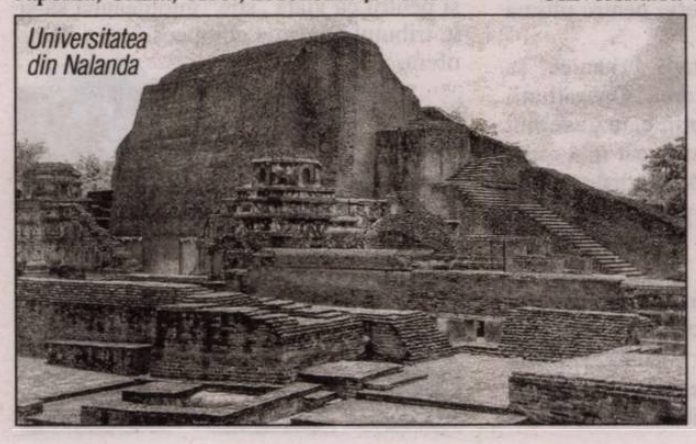
Universitatea din Nalanda

După descoperirea ei, după 800 de ani de umbră, în anul 2000 au început restaurările la care au participat China, India, Singapore și Japonia. În anul 2014 și-a redeschis porțile numindu-se „Universitatea Internațională Nalanda".

Cea mai veche universitate din afara Europei, aflată încă în funcțiune este universitatea din Fes, Maroc. În secolul al IX-lea aici a fost numai o madrasă – o școală de învățături islamice – dar conform tradiției a fost extinsă și restaurată în anul 859 de o tânără numită Fatima al-Fihré, fiica unui negustor bogat. Ea investește întreaga moștenire ridicând alături de moschee o bibliotecă și o universitate.

Încă din secolul al XIV-lea universitatea respectivă a avut un statut aparte, devenind un centru de cultură, având ca obiecte de studiu: gramatica, retorica, logica, medicina, matematica și astronomia pe lângă studierea legilor islamice. Universitatea a trecut apoi prin câteva reforme rolul ei începând să se diminueze în timpul protectoratului francez care impunea o serie de restricții.

După obținerea independenței Marocului, în 1956 se reiau lucrările de restaurare și reafirmare a instituției respective. În 1963, printr-un decret regal, vechea madrasă este oficial transformată în universitate, numărând patru facultăți.

Universități europene

Cea mai veche universitate europeană este considerată Universitatea din Bologna, fondată în 1088. Ea este și cea care a impus numele de „universitate", provenind din latinul „universitas".

În Bologna s-a dezvoltat datorită societăților de ajutor reciproc ale străinilor veniți în oraș. Conform legilor vremii, pentru orice crimă făcută de un străin erau pedepsiți, fără judecată, toți conaționalii acestuia. Străinii s-au unit în societăți numite „națiuni" formând o societate mai mare pe care au numit-o „universitas".

Italia a ridicat în secolele următoare o serie de alte universități. Astfel, Universitatea din Padova, formată în 1222 ca facultate de drept și teologie, a fost fondată de profesori care au plecat de la Bologna din cauza unor constrângeri pe care le considerau mult prea severe.

Universitatea din Napoli, considerată prima universitate publică a fost fondată de împăratul romano-german Frederic al II-lea. El a mutat-o în 1253 la Salerno și a readus-o la Napoli în 1258, considerat anul refondării ei.

Alți studenți și profesori din Bologna au fost atrași în 1321 de Universitatea din Siena numită inițial Studium Senese și fondată în 1240 de Comuna din Siena. Toate aceste universități sunt alcătuite fiecare din mai multe clădiri, cea principală în special, fiind o construcție impunătoare cu arcade și coloane, adăpostind sălile de curs. Toate sunt adevărate dantelării în piatră, au grădini care îți bucură ochii și câte o biserică la care se roagă studenții și profesorii.

În anul 1200 în Franța, este fondată oficial Universitatea din Paris de către Biserica Catolică dar primele referințe istorice despre această școală superioară de pe lângă Catedrala Nôtre Dame datează din 1170, fiind cunoscută ca Sorbona.

În 1289, în sudul Franței, la Montpellier este fondată o universitate de cercetare publică, dar desigur, data de înființare este mult mai veche, existând un document care atestă prezența unei școli medicale aici încă din 1137. La fel ca și alte universități franceze a fost suprimată în 1793 pentru a fi înlocuită cu un alt sistem de școală, dar în 1794 a fost redeschisă cum au fost și cele de la Paris și Strasbourg.

Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași

În Spania cea mai veche universitate încă funcțională este considerată cea din Salamanca fondată în 1134 și recunoscută ca atare în 1218 de regele Alfonso al IX-lea. În 1254 au fost stabilite reguli de organizare. Aici a venit Cristofor Columb pentru a-și susține „călătoria spre Indii" și pentru a obține sprijinul casei regale.

Cea mai veche universitate din Portugalia este cea din Coimbra. Fondată inițial în 1290 la Lisabona a fost mutată de mai multe ori la Coimbra și înapoi până în 1537 când a rămas definitiv aici. Biblioteca universității este una dintre cele mai spectaculoase și mai elegante din Europa.

Nu putem trece peste aceste universități ale Apusului fără să o amintim pe cea mai veche și cea mai respectată din spațiul englez. Este vorba de Universitatea Oxford, fondată între 1096-1167. Ea s-a dezvoltat rapid după ce, în 1167 regele Henric al II-lea a interzis studenților englezi să mai studieze în Franța și Italia. De-a lungul anilor, Universitatea Oxford a dat numeroși prim-miniștri ai țării, zeci de laureați ai Premiului Nobel și șefi ale altor state.

În 1209, tot în Anglia, la Cambridge a fost fondată universitatea cu același nume de un grup de profesori plecați de la Oxford în urma unui scandal soldat cu moartea a doi profesori. Printre absolvenții ei se numără și John Harvard, fondatorul primei universități americane.

În partea de est a bătrânului nostru continent prima școală de acest fel este Universitatea Jagiellonă din Polonia și prima universitate din Rusia care datează din anul 1755.

Trecând Oceanul putem găsi în America de Nord Colegiul Harvard fondat în 1636 iar în America Centrală și de Sud Universitatea din Santo Domingo (Republica Dominicană) în 1538 și Lima (Peru) în 1551.

Universități românești

În țara noastră, prima recunoscută în limba română este Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, înființată în 1860. Înainte de aceasta au funcționat însă câteva școli și colegii, cum au fost cea de la Cotnari din 1563, cea de la „Trei Ierarhi" din 1640 sau Academia Domnească din Iași din 1714.

În 1835 a fost înființată Academia Mihăileană (după numele domnitorului Mihail Sturza), care susținea cursuri de: istorie, filozofie, drept, teologie, chimie, matematică, inginerie, arhitectură. Facultățile de Drept și Filozofie au fost permanent militante pentru Unirea Principatelor și au pregătit fondarea „Universității din Iași". Aceasta a fost inaugurată la 26 octombrie 1860 și a pregătit numeroși cărturari vestiți în toată lumea.

Cronologic, Universitatea din Cluj-Napoca este mai veche dar este vorba de un moment istoric în care Transilvania nu ne aparținea. Strămoșul acestei universități este Colegiul Major Iezuit, înființat în 1581 de italianul Antonio Passevino desemnat în acest sens de Ștefan Bathory. În 1872 colegiul a fost reorganizat sub numele „Universitatea Franz Josef" care oferea cursuri în limba maghiară. După Primul Război Mondial și Marea Unire, profesorii maghiari au plecat în refugiu la Budapesta și apoi la Seghedin.

La Cluj a fost refondată o universitate românească: „Universitatea Daciei Superioare", numită din 1927 „Universitatea Ferdinand I". După 1940 când Transilvania de Nord a fost cedată Ungariei, facultățile românești s-au refugiat la Sibiu și Timișoara, în Cluj revenind cea maghiară. După război cele două universități s-au unit formând Universitatea Babeș-Bolyai din zilele noastre.

Universitatea din București, reper de cultură și simbol al dragostei noastre pentru învățătură, a fost fondată în 1864 prin Decretul lui Alexandru Ioan Cuza. Substratul ei istoric este de asemenea foarte vechi, datând din 1694, din vremea Academiei Domnești de la București, întemeiată în vremea lui Constantin Brâncoveanu.

Are numeroase facultăți, funcționând în diferite locații, cea mai cunoscută fiind cea din Piața Universității, bombardată și restaurată în deceniul al șaptelea din secolul trecut.

1 ianuarie. Un telefon de la o blondă:

– Măriuco, la mulţi ani! Cum ai petrecut Anul Nou?

– Ca de obicei, în pat.

– Şi a fost multă lume?

Soţia şi soţul:

– Nelule, Gicu şi-a luat-o pe soacra sa la el şi o duc foarte bine împreună! Ce-ar fi ca şi mama...

– N-am nimic împotrivă! Vezi dacă o primeşte şi pe ea!

Îmi amintesc că anul trecut, ai băut cam mult de Revelion. Ţin minte, că la ora 5 dimineaţa, ai vrut să-mi vinzi ceasul de la Universitate.

– Şi nu l-ai cumpărat?

– Nu, că mi-ai cerut cam mult.

Un vânător se laudă că, la una dintre partidele de vânătoare, a împuşcat foarte multe animale:

– A ieşit un lup, pac, a ieşit o vulpe, pac, pac, a ieşit un urs, pac, pac, pac...

Cineva din audienţă îl întreabă:

– Dar tu nu mai încărcai şi arma?

La care vânătorul îi spune senin:

– Dar ce, mai aveam timp?!

Un poliţist opreşte pe stradă un om beat criţă:

– De unde veniţi la ora asta?

– De la petrecerea de Revelion!

– Tu îţi bati joc de mine? Revelionul a fost acum două săptămâni!

– Asta ştiu, dar abia acum mi-au sugerat gazdele să mă întorc acasă...

Doi prieteni:

– Cum a fost la vânătoare ieri?

– Bine, am împuşcat o raţă...

– Sălbatică?

– Nu ştiu, dar ţăranul care m-a alergat cu furca, sigur era sălbatic...

Când ne pregăteam să mergem la petrecerea de Revelion, îl întreb pe bărbatul meu:

– Dragule, cum să mă îmbrac ca să mă ţină minte tot anul şi să le las pe toate mute?

– Iute!

Integramă de **M. ALBU**

În prag de An Nou

SFADĂ		PIESE DE MAŞINI		FRUCTUL FAGULUI		SCRISE ÎN ZODIAC!		FRUMOASA DIN BASME		ŞCOLIŢI LA COLEGIU									
MUNCITORI FĂRĂ PREGĂTIRE		BĂTUTE ÎN LEMN		NEGRU... DIN ALAI		SĂGEATEAZĂ INIMA		BOIER PARVENIT		PREFIX TV									
BIJUTIERI SCUMPI							TRAGEDIE ÎN VALURI												
BUREŢI COMESTIBILI							MURMUR DE PROTEST												
					UNITĂŢI SILVICE														
					SITĂ														
LINIE LA PLANŞEU				PICIOR DE PANTALON						INTERIOR DE JEEP!									
INDICĂ O POZIŢIE				ZEU ROMAN AL IUBIRII						MAIMUŢOI BOTOŞI									
		GRĂDINĂ BIBLICĂ				UN OM ÎN SCLAVIE					FAŢĂ ACOPERITĂ DE PERI								
		TRASAT CU RIGLA				CĂRBUNE INFERIOR													
	...	L	A	M	U	L	T	I	A	N	I								
	DATĂ ÎN ÎNTREGIME																		
								INTRARE ÎN BEIRUT!				MUNTEAN DE LA NOI							
LACĂSURILE LUI VODĂ					DAU IAMA LA STRUGURI			PRIETEN											
MARE CINSTE					A TRAGE BRAZDE														
A FELIA																			
				SLĂBIT FIZIC															
				INIMĂ DE MAMĂ!															
TRAGERI PE JOS							DAR, TOTUŞI												
EXPERT LA CALCULE																			

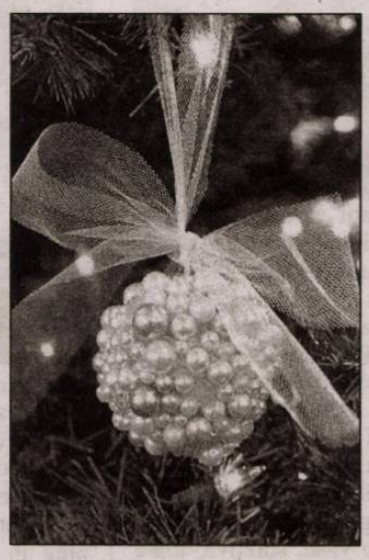

Un tânăr, la petrecerea de Anul Nou, se întoarce către prietenul lui şi îi cere o ţigară. Acesta îi spune:

– Credeam că ai luat o hotărâre de Anul Nou: să nu mai fumezi.

– Sunt pe punctul de a mă lăsa, îi răspunde tânărul.

– Eu, în schimb, sunt la mijlocul primei etape.

– Şi în ce constă prima etapă?

– Am renunţat să le mai cumpăr.

– Cum ai petrecut de Revelion?

– Splendid! Am primit opt cereri în căsătorie.

– Şi ce ai făcut?

– Am acceptat patru, cred că pentru un an îmi ajung.

– Mamă, mă însor.

– Foarte frumos. Când?

– La toamnă.

– Să te îmbraci bine!

SUDOKU

jocul săptămânii: 52

	2	4	5			8	1	
	9			1		6		
	6		2					
5					2			
		8		9		7		
			3					5
					7		5	
		3		5			8	
	5	7			6	1	9	

Soluţia în numărul viitor

Soluţia **«SUDOKU»** – jocul săptămânii 51

4	6	8	9	2	3	5	1	7
1	7	2	4	5	6	9	8	3
5	9	3	7	8	1	4	6	2
3	1	4	5	6	8	7	2	9
9	8	5	2	4	7	6	3	1
7	2	6	3	1	9	8	4	5
8	3	1	6	7	5	2	9	4
6	4	7	1	9	2	3	5	8
2	5	9	8	3	4	1	7	6

Soluţia integramei „URARE TRADIŢIONALĂ"

Orizontal: I - T - P - D V - T - INVINOVATIRI - VINERI - ORAR - HENT - TUS - APA - SEACA - VE - ON - EM - SARBATORI - AA - FERICITE - INCLEIAT - NA - TAIA - VERI - P - PARC - TURISTI - TEAFAR - ATEU - TETRACICLINA.

PERSPICACITATE

Încercaţi să rezolvaţi labirintul.

La gurile izvoarelor, pe urma sărbătorilor de iarnă

Anul Nou este pentru toţi locuitorii planetei noastre cea mai importantă sărbătoare laică. Există ce-i drept şi conotaţii religioase dar acestea sunt foarte puţine, Anul Nou bisericesc începând la 1 septembrie. Datorită acestor conotaţii Anul Nou este numit în popor Sânvasâi sau Crăciunul Mic.

Sărbătoarea este cunoscută din cele mai vechi timpuri. Astfel babilonienii, cu circa 2000 de ani î.Hr. sărbătoreau Anul Nou în momentul apariţiei Lunii Noi după echinocţiul de primăvară şi marca începutul anului agricol.

La romani sărbătorile de Anul Nou erau numite Calendae şi petrecerile durau trei zile. Oamenii îşi făceau daruri unii altora: flori, dulciuri, aur, bani şi chiar felinare pentru a avea lumină în anul următor.

Sărbătoarea reprezintă moartea anului vechi şi naşterea celui nou. De aceea în multe reprezentări scenice Anul Nou apare sub înfăţişarea unui copil frumos şi sănătos. Anul Nou se arată la miezul nopţii la cea de a 12-a bătaie a ceasului. De aceea noaptea respectivă este numită „noaptea dintre ani". Sărbătoarea se prelungeşte a doua zi prin prăznuirea Sfântului Vasile, „Sânvasâi" cum i se spune în popor.

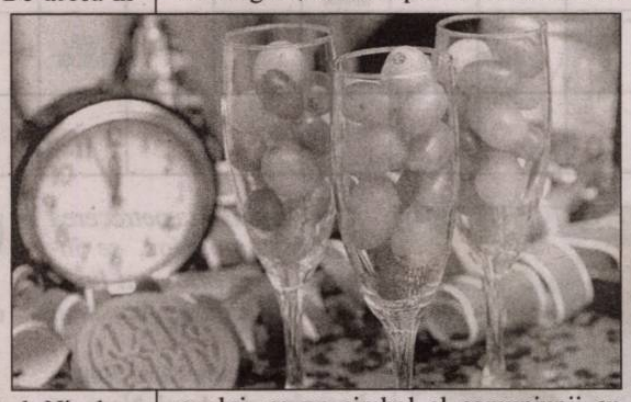

Dacă sfinţii cu care se încheie anul sunt sfinţi bătrâni: Sfântul Andrei, Sfântul Nicolae, Moş Crăciun, cei cu care începe anul sunt întotdeauna tineri şi plini de viaţă. Astfel Sfântul Vasile este în tradiţia populară un tânăr petrecăreţ, prezentat de multe ori călare pe un butoi.

Sărbătorile Crăciunului, învăluite în mireasma bradului aduc în casele noastre colindele şi cântecele de stea având ca punct central Naşterea Mântuitorului. Anul Nou aduce alte obiceiuri, de cele mai multe ori mai vesele, împletire de motive mitice neostenite din cele mai vechi timpuri şi inspirate din străvechile preocupări agrare. Acestea diferă de la un popor la altul dar toate conţin urări de sănătate, noroc, spor în casă şi rodnicie a pământului.

Obiceiuri româneşti de Anul Nou

Potrivit unor tradiţii, noaptea de 31 decembrie spre 1 ianuarie se numără şi îngropatul anului, reprezentând un ceremonial funerar al antichităţii geto-dacice prin care se celebra moartea anului vechi şi naşterea celui nou.

La masa de sărbătoare, pe lângă mâncărurile tradiţionale se oferă peşte, preferat fiind păstrăvul, existând chiar şi urarea „să fii curat ca argintul şi iute ca păstrăvul din apă limpede de munte".

De asemenea, se mănâncă 12 boabe de strugure, câte una pentru fiecare lună a anului, ca un simbol al comuniunii cu natura. În unele regiuni este adus la masă, la miezul nopţii, un dovleac. Gazda îl trânteşte de pământ spărgându-l. Dacă se rupe în mai mult de trei bucăţi înseamnă mult noroc şi veselie, iar dacă este stricat înăuntru înseamnă că se va îmbolnăvi un membru al familiei. Seminţele împrăştiate înseamnă bani şi mulţi păstrează câteva dintre ele pentru spor în casă.

Dintre obiceiurile practicate cele mai frecvente sunt: pluguşorul, capra, dansul ursului, sărutul sub vâsc, sorcova, toate pline de optimism, dragoste şi voie bună.

Strigătul peste sat

Este un ceremonial nocturn în care cetele de feciori iau atitudine împotriva celor care au încălcat regulile comunităţii. Tinerii cocoţaţi în copaci, pe movile sau acoperişuri cântă şi recită versuri satirice privitoare la mincinoşi, hoţi, băutori peste măsură, femei care fac farmece. Nu sunt cruţate nici fetele bătrâne şi nu sunt uitaţi flăcăii tomnatici, singurătatea lor fiind pusă pe seama moftu rilor şi nazurile pe care le fac.

Momentul este aşteptat cu emoţie de satul întreg. Dialogul dintre tineri se termină cu formula rostită de toţi interpreţii: „Cele rele să se spele, cele bune să se adune!".

Pentru curăţarea de păcate şi alungarea spiritelor rele obiceiul este însoţit de aprinderea unor focuri.

Urările

Cea mai cunoscută urare-colind din ţara noastră este „Plugu şorul". O recitare lungă, susţinută de tineri, riguros organizaţi alcătuind o ceată, odinoară numai din bărbaţi, dar ultima jumătate a secolului trecut alăturându-li-se şi fete este deseori dintr-o străveche practică primitivă trecută printr-un rit de fertilitate. Este o excelentă evocare a muncilor agricole de peste an începând cu aratul şi semănatul şi continuând cu seceratul, recoltatul şi aducerea boabelor în hambare. Este întotdeauna însoţit de pocnete de bici, sunete de clopote şi odinioară era însoţit de un plug adevărat, tras de boi.

Ulterior acesta a fost înlocuit cu un plug în miniatură purtat de urători iar, mai aproape de zilele noastre atmosfera magică, fabuloasă, este completată de sunetul „buhaiului", un instrument creat anume, folosit, cu precădere în Moldova şi Bucovina. Tot acum, încă mai devreme, pe înserat, cetele de mascaţi umblă în grupuri reprezentând prin costumul şi obrăzarul pe care îl poartă: ursul, capra, căluţii, cerbii, urâţii, frumoşii, dracii, doctorii şi alte personaje.

Cum în noaptea de Anul Nou se crede că se pot face „prevestiri" pentru anul care urmează, în multe zone ale ţării se practică „ghicitul în plumb". La miezul nopţii se toarnă plumb topit în farfuria cu apă rece a fiecărui mesean şi, după forma pe care o ia metalul se fac tot felul de presupuneri.

În prima zi a anului, când se spune că se deschid cerurile şi animalele prind grai omenesc, se umblă cu capra, cu ursul, cu semănatul şi mai ales cu sorcova, bucuria copiilor.

Sorcova, obicei generalizat în toată ţara, atât la sate cât şi la oraş, este un obicei, amintind bagheta magică, a zânelor. Obiectul folosit cu acest prilej este o crenguţă înmugurită sau un băţ pe care au fost prinse flori de hârtie colorată. Numele acestuia vine de la bulgărescul „surov" însemnând „verde fraged" ca o aluzie la o ramură îmbobocită anunţând trecerea iernii. Textul aminteşte de o vrajă şi întăreşte mişcarea pe care urătorul o face cu sorcova.

Anul Nou peste hotare

În toate ţările lumii există o mulţime de obiceiuri şi superstiţii legate de sărbătoarea reînnoirii anului. Multe dintre acestea sunt întâlnite şi la noi cum ar fi: purtarea unui obiect de îmbrăcăminte de culoare roşie, achitarea datoriilor, păstrarea unor bani în buzunar sau lăsarea uşii deschise la miezul nopţii, sau mâncatul celor 12 boabe de strugure.

Alte obiceiuri sunt însă complet diferite. Astfel:

● ***În Italia,*** în special la Napoli, la miezul nopţii se aruncă pe fereastră tot ce este considerat vechi, inclusiv mobila. În această situaţie e bine ca trotuarul să fie evitat sau străbătut cu atenţie.

● ***În Grecia,*** se pregăteşte o plăcintă specială „vasilopita" în care se pune o monedă de argint sau de aur. Cel care o găseşte va avea noroc tot anul.

● ***În Portugalia*** cele 12 boabe de strugure de la mizeul nopţii au fost înlocuite cu smochine.

● ***În Ecuador*** şi ***în Peru*** oamenii confecţionează păpuşi de cârpe şi hârtie reprezentând anul vechi, cărora le dau foc la miezul nopţii.

● ***În Ungaria*** locuitorii satelor fac o sperietoare de ciori din paie şi hârtie pe care o plimbă prin diverse locuri şi, de asemenea îi dau foc la 12 noaptea.

● ***În Japonia*** oamenii merg la cel mai apropiat templu unde ascultă 108 lovituri de gong care reprezintă păcatele de peste an care au fost şterse în acest fel.

● ***În Africa de Sud*** se bat clopotele bisericilor şi Anul Nou este aşteptat cu focuri de armă şi o atmosferă de carnaval.

ÎN NUMĂRUL VIITOR

■ 2022, retrospectivă ştiinţifică ■ Juan Garrido – primul conchistador negru ■ Guvernul Canadei şi OZN-urile ■ Motivul bizar pentru care a fost inventată drujba ■ Multtemuta întâlnire cu Alzheimer ■ Bradley Cooper – actor din întâmplare?